

Prețul unui număr 30 cruceri — 75 de bani.

Jurnal beletristic - literar.

Abonament pe un an fl. 7, pe un semestru fl. 3.60

Nr. 22.

Apare la 1 și 15 ale fiă-cărei luni.

Tomul I.

Prințul Dimitrie.

Roman de GEORGE ALLAN.

(Continuare.)

„Alérgă in oraș cât poți și adă trăsura și pe primul medic, pe care-l vei găsi,” dișe cu asprime, apoi îl luă pe băiat in brațe și se puse cu el pe o bancă.

Țipătul fusese ultimul semn de vieță al copilului, acum zăcea fără vieță in brațele tatălui său. Prințul Dimitrie se uită la el. Dór nu-l privise încă nici o dată, orî se schimbase copilul fără de veste așa de mult. Ca și turnate din fer erau trăsurile feței celei mici, fără mișcare și severe, nealterate, numai ca impetrite. Simți corpul zăcând in brațele sale, simți totă delicateta acelor membre mici, și-l ținea ca un farmec. Da, corpul ușurel al copilului său, acel corp inert, îl fermeca, crunt, și de-o dată îi veni a minte, că nu-l ținuse încă nici o dată in brațe, de-odată i se făcea, că acel inel, care părea făr de veste tras peste inima sa, acel inel, care-l ineca așa, încât îi venia să strige de durere, ar fi simțul paternel, despre care își bătuse joc așa de multe ori.

„Dulcele meu copil,” dișe incetinel, aprópe fără a mișca din buze, și peptul său se ridica și se confundă, ca și când ar fi plâns inima sa de un deliciu minunat, care se lăția, de la brațele sale in care stringea copilul, incetinel prin tot corpul său.

„Fiule!” dișe încă o dată, apoi privi pe d'asupra lui pe érba incolțindă. Nu mai putea să se uite la băiat, îi era, ca și când ar trebui să-l stringă de peptul seu și să-l sărute, dar el nu voia să-i facă dureri. Coalea jos infloreau insé deja viorele și colorase coalea pajiștea ceia cu colórea violetă, numai la

el la „Locuste“ infloreau viorelele așa de frumos, asta o auđise el de multe ori. Și asta vėdu el pentru prima óră, până acum nu scia că viorelele erau atât de imbătătóre pentru ochi, ca și mirosul, când suflarea vėntului trecea peste ele și îi aducea parfumul lor, și le intindea dinaintea sa, ca pe un covor.

Dar din nou privi la copilul său, și îi se părea, ca și când i-ar atérna un picioruș in mod nenatural — póte era frânt!

ÉR când îi veni fără de veste acest gând, inima i se opri, nu mai bātu pentru câteva momente, căci un alt gând și mai infiórátor îl cuprinse:

„Dar decă va fi mort! fiu-sėu, mort!”

Ca in sălbătăcie îi apucă amėndoue mánile. Nu, nu era reci! Dar decă s'a vătămăat pe din lăintru și va trebui să móră de acéstă vătămăare?

Principele Dimitrie nu mai vedea lumea inverdėndă, incolțindă in prima ei beție de primăvėră, nu vedea muguri la copacii cei mari din moșia sa regescă, el vedea in depărtare mare — trecutul, fața delicată, diafană a mumei lui Radu pe patul ei de mórte.

Fusese singur lângă ea, când murise, și acum era singur lângă fiu-sėu, care avea trăsurile ei — óre și el să fiă un muribund?

Nu! ea putuse să móră, căci el nu mai avea lipsă de ea, el insé nu, el eredele tronului, intemeiătorul unei dinastii.

„Existența noastră nu se mișcă după legi omenesci ei după legi dumneđesci,” dișe gemėnd și aruncă

capul în sus, „primesc lupta cu cerul și cu pământul, nu-l dau pe fiu-meu!“

Și decă totuș ar trebui să-l dea. Vântul adia lin peste grădina înflorită, de pe pământ, ducea éraš la pământ.

„Și decă chiar se va stinge casa mea princiară? Altele mai mari s'au stins, abisul neantului inghite odată tóte. Nimic, da, nimic. Și eu voiesc să fiu nimic!“

Sé sculá, o resuflare durerósă îi vesti, că vătă-mase pe fiu-séu. Sé puse éraš jos, și ochii séi cei mari, fioroși sé implântară în pământul de sub picerele sale, apoi éraš în trásurile cele streine ale copilului séu, în acele trásuri, care semáneau cu o față, ce i fusese odinióră scumpă și cunoscută. Apoi meditá, sé gândi la viéța sérmana, necájită a fiului séu, cum îl chinuise, chiar și astáđi, când Radu cu un instinct drept, nu voise să sé urce pe cal; privirea sa batjocoritóre îl mânase în prápastiá.

Cáința era o simțire, pe care nu o cunosea principele Dimitrie; nici acum n'ar fi simțit-o, chiar decă n'ar fi fost intrerupt prin vuetul unei trásuri, care sé apropia.

Trásura venise fără medic, nu sé putuse găsi nici unul așa de grabă, și servitorul trimise decí cel puțin trásura. Principele nu díse nici un cuvânt, ci sé urcá în trásură fără de a depune din mâni sarcina sa, și merse a casá.

Nu sé mai gândi la nimic, tóte sburau dinaintea sa, mai întâiu pomí și liveđi, apoi case și ómeni, ș'apoi ajunse dinaintea porți, unde se opri trásura. Nici aici nu suferi, ca să-i ajute cineva, ómeniđ din casá steteau inlemniți inprejurul séu.

„Cárați-vé din cale,“ strigá el; nu putea suferi privirile lor și merse cu pași mari peste curte, ținénd mereu pe fiu-séu în brațe. Și pe instructor îl depártá cu asprime și depuse pe copil pe propriul séu pat, în odaia cea mare, cea deșartá în care durmea. Radu oftase din când în când; menagera, care cu tótá oprirea venise în ódaia de dormit a principelui, merse înspre copil, îl prinse de mână și díse, luând un burete cu apă: Mária ta, trebuie să deșteptám pe copil din leșini.“ Voind însă să sé apropia de Radu, principile o imbrânci inapoi și rácní:

„Nu te atinge de copilul meu.“

Ea eși afara.

„Are de gând să-l omóre, voiesce ca sérmanul copil să sé prápádească, am sciut-o, am sciut-o,“ sé plânse dinaintea ómenilor.

Prințul Dimitrie era de părere, că în cele mai multe casuri, natura ar trebui să-și ajute sineși. Dar părerea muicerei era póte justá, așa dará réscoli prin obiectele sale, până ce dete de niște náframe. Pe aceste le inmuia în apă rece, și făcu lui Radu comprese pe cap. Asta nu putea să strice în nici un cas.

Dupá puțin timp intrá medicul.

Prințul Dimitrie să uitá liniștit la el.

„Fiu-meu a căđut de pe cal, nu va fi nimic, mie mi s'a întemplat póte și de vr'o miá de ori,“ díse el.

Medicul nu respunse nimic, ridicá linișor brațele apoi picióarele copilului.

„De frânt, nu s'a frânt nimic,“ díse el apoi, „trebuie să așteptám, până îi va trece leșinul, să-i facem comprese cu ghétá la cap, și să sperám.“

Radu însă nu voia să sé trezescá din leșin. Când sé întórse medicul, îl găsi éraš pe tatál singur ocupat cu fiu seu.

„Voi remânea de nópte aici,“ propuse prințului. Acesta nu díse nici da, nici ba, așa dar remase.

„Totuși va trebui să-și viná odatá în fire,“ borborosi prințul Dimitrie, „am să-i spun încă un cuvânt.“

Radu însă nu mai ascultá de tatál seu, spre diminéță resuflarea incetá cu incetul, și când sé bátu tóca, intendentele spuse la toți, că junele prinț ar fi murit, ér medicul sé depártá incetinel din casa mortuará.

Pe cât timp mai avuse copilul o resuflare în sine, prințul Dimitrie nu potuse să-l părăsescá, dar după ce fu Radu mort, în adevér mort, tatál séu se duse cu pași clátiniți în ódaia sa și se închise acolo. Aprópe doue díle întregi ómeniđ sciau de viéța sa numai prin pașii sgomotoși cu care umbla el acolo în sus și în jos, nici nu mâncase nici nu béuse de când sé întórse cu copilul leșinat. A doua dí spre sérá, pe timpul mâncárei, deschise ódaia sa și merse în ódaia de dormit, în care murise Radu, de acolo în sala cea mare, unde záceá pe catafale, dar trecu după aparință fără interes pe dinaintea mortului, și cobori în sala de mâncare. Acolo puse de îi servirá ca de obicei prândul, însărciná intru aceia pe intendente, pe care-l chemase, să numere instructorului fiului séu onorarul pe un an întreg, și să-i spuná, că prințul n'ar voi să-l mai véđá, să se întórcá îndată după ceremonia inmorméntárei de-a-dreptul a casá în patria sa.

„Fiul meu să sé inmorménteze în biserica de la Locuste“ adaose el, sé sculá și merse éraš în ódaia sa. Servitorul îi aduse biletele, care sé trimisese în semn de condoleanță. Prințul le aruncá în un vas, închise ușa cu cheia, și éraš îl auđirá mergénd cu pași mari în sus și în jos, tótá nóptea cea lungá de primáverá.

„Să nu fi murit,“ asta era, la ce sé gândea el necontenit, când în o disperare, în cât scrișnea cu dinții și ar fi voit să sdrobescá întregul pământ, când în o durere, care párea că-i sfáșia inima. Dar cu cât sé gândea mai mult cu atât sé făcea mai îndárâtnic.

„Și cu tóte astea, totul va merge pe calea sa, domnia mea párutá, va dura timp mai scurt și unica firésca nóstrá scápare, Russia, va întreveni mai de grabá. Nu sufer impotrivire, când o datá voiesc ceva, nu, nici chiar din partea mortí.“ Dar totuș mergea

în sus și în jos fără astempăr. Să i se ia copilul, acum, când îi trebuia, și când începuse să-i placă de el.

Când asistă prințul Dimitrie a doua zi la inmormântarea fiului său, fața sa era impetrită ca și mai înainte, privirea sa disprețuitoare ca tot de-a-una. Mulțimea de domni și de dămine, care se adunaseră, duse impresiunea cu sine, ca și când nu-i ar păsea nimic de mărtașa unicului său fiu. N'aruncă o privire măcar asupra mortului, care era acoperit de cunună de flori dăruite. Nimeni nu scia că fusese în zori de zi pe furis la sicriu, și nici acea nu scia nimeni că depusese prima sărutare părintească pe fruntea fiului său mort, și că apoi se ridicase rigid în sus, rumpând cu trecutul.

Punându-se prințul Dimitrie în seara de inmormântare, pentru prima oră după ce zăcuse fiul său pe patul său, la odihnă, fu din nou domnit de acea simțire minunată, de care fusese cuprins atunci, când simțise pe fiul său în brațele sale, și de o dată îi veni, ca un gând de sus. Radu n'a murit, era numai leșinat, și el, principele Dimitrie crezuse medicului! Cum putuse să se încredă în el? Nu scia, că toți din lume sunt înșelători? Ca și nebun să apucă de cap, să îmbracă de grabă, sună clopoțelul, ordonă să se pună caii la trăsură, să se aducă facle, să se urce două servitori pe capră, să aruncă în trăsură, și dete poruncă să meargă la Locuste. — Acum era pătruns că Radu fusese numai leșinat, că medicul a fost corupt de inamicii partidei sale, da scia și de cine, de George Bălescu, ea să-l declare de mort.

George Bălescu! Acest om îi era un obstacol, îl ura, îl va nimici!

El numai el, acel gazetar putuse să-l indemne pe medic la acest sacrilegiu, și el, principele a fost nebun, de a putut crede, că un copil să moră din o simplă cădătură de pe cal. Nu era mort Radu, era numai leșinat. Prințul Dimitrie răni acum cătră vizitiu să mână mai de grabă; ar fi voit să fugă, era convins, că cu picerile sale ar fi sosit mai de grabă, mânat de furia, care-l domina — dar avea trebuință de servitori cu faclele, pentru a se cobori în criptă. Să desbracă de blana sa cea mare, în care se învelise, fără a ști pentru ce, căci sângele ferbea în el. Ba nu, acum scia ce va face cu acea blană, va înveli pe Radu și-l va feri astfel de frig, după ce-l va fi deșteptat la viață. Cum va face acésta nu scia, căci n'adusese nimic cu sine; să opri deci dinaintea unci cârcimii și ceru să se deștepte ómenii și să se cumpere rachiul de la ei. Dar nevrând să deschidă cârcimarul, care credea că va fi călcat de hoți, așteptă puțin prințul Dimitrie, apoi își perdu răbdarea și merse înainte în góna cailor. Biserica era închisă; dar ușa ei era numai de lemn, și era mică, așa dar fu lucru ușor de a o infunda, cripta era încă deschisă. Prințul Dimitrie nici nu șar fi luat timpul de a scula pe preot, ar fi spus să se spargă și cripta. Dabia găsea

destulă resuflare pentru a vorbi, și totuș trebuia să dea ordin, ca să se aprindă faclele. Era gróznic de a-l vedea. Părul său cel lung îi cădea în vr'o câteva plete peste fața sa, ochii mai eșise din orbitrii lor, fața-i era schimonosită, și cu tóte astea statura sa era dréptă. Ómenii săi se îmboldiră pe furis, să înțelegeau, fără de a dice un singur cuvânt, „a nebunit,” stetea scris pe fețele lor. Prințul puse să-l precede cu faclele, nu simțea nimic din grozăvenia criptei celei vechi, merse de grabă spre sicriul băiatului.

Dar n'avea nimic la indemână pentru a-l deschide. Își dete o dată în disperare cu mâna peste frunte, apoi își aduse a minte de bricégul său cel mare. Îl scóse din buzunar și începu să strice sicriul. Nu era prins tare, dar totuș se rupse o prăsea a bricégului. Vizitiul, care înțelesese întru aceia intențiunea stăpenu-său, aduse un clește mare din lada trăsorei. Prințul i-l smuci din mână, îl vâri în crepătura sicriului, și cu sgomot cădu capacul pe pietrele podelei. Prințul esită un moment, ómenii repășiră cu gróză, „Măria ta,” îndrăzni a se ruga un servitor, el însă nu auđia nimic, voia să ia cadavrul fiului său în brațe, — dar în acel moment pică la pământ. Un servitor stetea dindărăptul său și fiind-că alergară și cei lalți de grabă întru ajutor, prințul nu se lovi cu tótă puterea de lespeđi. Ómenii îl luară și-l duseră în aerul próspeț, întinđându-l, cât era de lung, pe pământul cel jilav. Apoi unul aduse blana, și-o întinseră peste el. Acum steteau cu toții, nesciind ce să facă, făclile se stinseseră, când le aruncaseră de pământ, pentru a sprîjini pe prinț.

„A otrăvit pe băiat, și acum i pare rău,” dise unul dintre servitori. Celalalt era atât de îngrozit încât îi tremura tot trupul și nu era în stare de a răspunde ceva. Dar era bine, căci decă ar fi dis ceva l'ar fi auđit póte prințul căci își veni în fire, toemai atunci și toemai în momentul în care deshă-mase vizitiul un cal pentru a merge călare în oraș după un medic, căci credeau, că și prințul ar fi murit, său cel puțin era gata să moră.

„Ați închis éraš sicriul?” întrebă el cu vocea tare.

„Nu.”

„Mergeți dar în jos, și puneți capacul la loc!”

— Vai ce ordin înfricoșat; erau trei inși, și totuși nu îndrăzneau, căci faclele erau în criptă și erau stinse. Spre fericire, mai era o faclă de rezervă în trăsură, pe acésta o aprinseră, însă totuș dură mult, până să deciseră, ca să cobóră treptele în criptă.

Prințul Dimitrie nu observă, cât timp trecu — lui nu-i mai era de grabă. Scia, că fiu-său este mort acum, chiar decă nici n'ar fi fost, când îl inmormântase; acum nu mai încăpea nici o îndoiclă. Se rezămă de o cruce, de una din acele cruci mici, care steteau împrejurul bisericeii, și fu apucat de o obo-sclă atât de mare, în cât mai bine ar fi voit să nu se mai misce din loc.

Era o nópte fără lumina lunei, cu un cer intu-

necat pe care se vedeau stelele, limpede și luminoase, dar fără strălucire. Colea dincolo de șosea se întindea parcul cu pomi săi fără frunziș, care se ridicau ca niște giganți cu ramii lor neimbrăcați. Prințul Dimitrie vedu astea toate atât de apriat, în cât nu mai uita nici o dată, însă mai târziu nu mai scia unde veduse această imagine nopturnă, în această oră nu avea cunoștința de sine însuși, simțea numai un dor de pace. Ca prin vis auzi în fine apropierea omenilor săi, se puse în trăsura și merse înapoi — de astă dată drumul i se păru scurt — înapoi în palatul pustiu, și se culcă acolo în casa fără copii. Risete copilăresci nu resunaseră nici o dată prin acele spații mari, dar pasul mic, care dedea un ecou ca niște ciocniri mici cu ciocanul, se auzise pe acolo, și sălile și coridoarele simțeau din liniștea tăcută, care domnia prin ele, ca stăpânul lor este fără viitor.

Fără viitor? El prințul Dimitrie să fi fost fără viitor? Fără moștenitor direct da! însă fără viitor ba!

„Pré de timpuriu v'ați bucurat“ țise el în sine, „voi care ați crezut, că m'ați doborât, dar mai cu seamă tu George Bălescule, ia seama, să nu mi te pui vr'o dată fațăș în cale, căci...“

Ce avea prințul cu acest om?

X.

Faimele care se lățiseră cu privire la prințul Dimitrie erau varie, una mai grozavă de cât cea laltă. Unii diceau, că ar fi ucis în furia sa, cu însăș mâna sa pe fiu-său, alții că l'ar fi otrăvit, mititelul ar fi descoperit niște secrete tainuite și păstrate la „Locustele.“ Căci încercările prințului cu balónele, treceau de mult timp drept o mască în dosul căreia ascundea intruniri de conjurați. Călătoria nopturnă la sicriul copilului se descrie în culorile cele mai grozave și trecea din gură în gură. În straturile mai de jos ale poporului se adaoșe superstiția la gróză, Dumneșeu tatăl cel ceresc, diceau acei ómeni, l'ar fi trinitit de pământ în acel moment, când voise să se atingă de cadavrul copilului său! Nici o dată, prințul Dimitrie, nu fusese obiectul unei terori așa de mari, unui interes atât de general. El simți acesta și se bucura: „Când să tem de mine, îmi dau ascultare,“ țicea el.

Sofia Petru era acum soția lui George Bălescu, după cununie întreprinseră o călătorie la Paris de la care erau deja întorși pe timpul morții lui Radu celui mic. Sofia era unica ființă, care compătinea cu sinceritate pe prinț. Credea că-l cunoșce mai bine de cât cei lalți toți, de cât chiar părinții ei, și ea iubise tot de-a-una pe Radu. Încă tot vedea dinaintea ei figura sa iubită, delicată, așa cum o veduse în ziua ei de nuntă, ochii mari albaștri cu expresiunea melancolică, și o durea la inimă, că nu făcuse acestui iubit copil mai multă bucurie. Bărbatul ei nici în

acastă privință, ca în multe alte, nu simpatiza cu dâșna. Câte o dată i părea Sofiei, ca și când ar avea din capul locului o aversiune, pentru tot ce-i plăcea ei.

Visul, că el o ar iubi pe ea, sburase de mult, și în inima ei venise o simțire straniă, amară dulce, să ocupe locul amorului de mai înainte. Câte o dată credea, cumcă George ar fi din fire atât de rece, și că ar fi peste tot lipsit de simțirea pe care ea o aștepta de la el. Însă mult timp n'a putut rămânea în această rătăcire. În contactul silit, în care petrecură singuri primele săptămâni ale căsătoriei lor, îl studiă cu ochii pătrunzătorii unui amor nefericit. Era amabil cu ea, neșurmat amabil, însă nu observa, decât ea îl privea cu ochii infocați său cu privire rece și repulsătoare.

Numai politica țerei sale părea a-l interesa.

Când venise scirea despre căderea principelui domnitor, prescurtă călătoria sa de nuntă, și se întorse a casă. Ori se profita numai de această împrejurare pentru a scăpa de tetatetul cu ea?

De atunci interesul Sofiei se concentră pe un singur punct, adică să afle, de ce o luase de soție? Pentru averea ei nu o făcuse, căci insistase de a nu primi nici măcar un ban drept zestră.

O iubise el óre ș'apoi îl desiluzionase ea pe el? Nu era ea cea ce sperase el de a găsi întrêșna. Nu era destul de cultivată, destul de frumósă? Nu găsise tonul, care să-l atingă la inimă?

Pe di ce trecea devenea tot mai sficiósă, ba fie care din mișcările ei purta timbrul acelei nesiguranțe de care era domnită — el însă nu observă nici acesta. La Paris, când era ea atrasă de vr'o frumșețe și exclamase: „ah, asta-i minunat de frumos,“ el se întorsese cu răcélă, nu o dată ci de multe, de nenumărate ori! Vocea ei i făcea rău, el sperase odinioară a vedea frumșețele lumii cu alta, și-i cădea cu greu, să găsescă pretutindenii în locul femeiei iubite imaginea unei streine. Sofia însă nu se gândise nici o dată la aceia, cum că el ar iubi pe alta. Acesta adică cea laltă, decât n'ar fi fost liberă, s'ar fi putut divorcia, pentru a se mărita după George; atari dificultăți se deslegaseră prea des în jurul ei pe cale legală, de cât să le fi putut considera drept pedece.

Nu, după părerea ei, cauza trebuia să zacă în ea însăș, și d'aceia se făcu și mai tandră cu el și d'aceia nici nu dispera pe deplin, căci avea o viétă întrégă dinaintea ei pentru a-și câștiga inima lui.

Dar trecând săptămână de săptămână și după ce jignise amorul ei propriu așa de des înaintea lui, i veni o nerăbdare, nerăbdarea tinerețelor, care versă în amorul ei picăturile cele amare ale amorului propriu vătămat; acum ar fi voit să-i facă vr'un rău, numai și numai ca să fiă observată de el.

(Va urma.)

Literatura Franciei.

de la început până în timpul lui Ludovic XIV.

(Continuare.)

Rabelais. Mai însemnat de cât acești doi a fost un autor, care în operele sale manifestă o părăsire deseversită a întregului spirit din evul mediu, o părăsire a romanticei: François Rabelais. Născut la 1483 în Chiron, era destinat din partea părinților săi ca să devină preot și să facă călugăr în ordinul Franciscanilor, cu toate că naturei sale nu-i convenea această carieră. Solitudinea vieții monacale îl conduse la ocuparea cu literatura cea vechiă, mai cu seamă la studiul limbii și poeziei elenice. Monahii priveau cu multă mefianță la aceste studii și îi puneau câte piedeci toate. Mai advenită și alte împrejurări, poate nu era în stare să-și stăpânească limba sa, căci la cele din urmă Rabelais fu silit de a părăsi această mănăstire a Franciscanilor și a merge la Benedictini, de unde apoi să facă preot de mireni intrând în serviciul lui Godefroid de Estissac. În acest restimp al vieții sale veni în atingere cu mulți bărbați de spirit și de știință, între care și cu Calvin, instruinându-se tot mai mult chemării sale, fără de a intra însă în opoziție latentă cu biserica. Persecuțiunea protestanților francezi primind sub Francisc I forme mai aspre, poetul creșt de cuviincios a să sustrage unei ciocniri posibile și merge la faimosă universitate de la Montpellier, unde să ocupă cu arta medicală cu atât succes, în cât peste puțin fu în stare de a ține el însuși prelegeri. De acolo să strămută la Lyon, unde scose la lumină o parte din opusul său cel renumit (1532.) Atacurile satirice întreprinse asupra diferiților bărbați erudiți îi atraseră multe neplăceri și-l îndemnară a părăsi Lyonul de două ori. Papa Paul III îl protegea și i permise a ocupa un post de abate în Saint Maur des Fosses. Acolo publică a treia parte a romanului său. Urmărirea reînnoite fură rezultatul acestei publicațiuni și-l silită a fugi mai întâi la Metz și de acolo la Roma. Prin maitresa noului rege Henric II, adică prin Diana de Poitiers, i să dete erăș posibilitatea de a să reînțorțe în patriă. Rabelais primi postul de preot în Meudon (1550) și publică ca atare, sub protecțiunea regelui a patra parte a scrierei sale Pantagruel; nu-i era dat a termina încheierea, căci morțea curmă lucrarea sa.

Romanul cel mare a lui Rabelais constă din cinci părți; partea primă trată despre viața gigantului Gargantua, cele lalte, tinerețile, faptele și călătoriile fiului său Pantagruel. Figura lui Gargantua este luată din o tradițiune străvechiă celtică, în care să arată ca un lacom și bețiv nesatiabil de o mărime gigantică, fiind mereu pe drum și ducând pe servitorii săi cu sine într'un sac. Afară de servitorii mai are un spirit familiar, care duce pe drum o mulțime nemăsurată de făină și de vin. Cuvântul »Gargantua« să derivă de la vechiul cuvânt francez »gargante« gâtleej, în limba spaniolă s'a mai păstrat »garganta« în cea franceză să află numai în alte derivațiuni (gargariser, gargouille etc.)

Să prezentăm lectorilor noștri unele părți din această scriere vestită.

În precuvântare autorul provocă pe cetitor a-și lua osteneala de a căuta în fundul nebuniilor serioșitatea ce zace acolo, narăză născerea și crescerea lui Gargantua. Capriciul său nu

să ferească de nimic. — De probă să ne servescă o bucată din partea primă.

Capitolul al șeptelea din partea primă.

În ce chip a căpătat Gargantua numele său și cum să avea cu bătura.

Pe când nenea Gurălargă sorbea la vin și-și petrecea cu alții, auzi răcnetul grozav, ce scose fiu-sau la intrarea sa în lumina acestei lumi, strigând be-a-u, be-a-u și dișe: Ce naiba Garagara, i-e sete picului? Êr auzind ôșpeții acest lucru, dișeră că pentru această purtare trebuie să fiă numit neapărat »Gargantua.« căci acesta fu primul cuvânt al tătine-său la născerea lui; după procedura și cu imitațiunea Hebreilor. În aceste el le făcu după voie, chiar și mume-si i plăcu foarte mult. Și pentru a-l mulțami i duse de bătut, cea ce voia fiecare; apoi fu botezat după datina creștină.

Apoi se porunciră șeptespredece mii nouă sute și treispredece vaci de la Pantillé și Brehemond pentru a-l alăpta de ordinar; căci o doică de om nu să putea găsi prin totă țera, cu privire la mulțimea laptelui, care era de lipsă pentru nutrirea lui. Unii din medicii procopsiți au susținut, că l'ar fi alăptat mămă-sa, care ar fi fost în stare a mulge de o dată patru-spredece sute de vedre și șapte ocale de lapte din țita ei cea dreaptă, și tot atâta din cea stângă. Dar nu se apropie de adevăr și această diçală despre țita, s'a declarat de scandalosă și de eretică.

Astfel petrecu un an și șese luni, pe care timp, după sfatul doctorilor, începură a-l scôte p'afară și să facă după planul lui Jean Deujan, un frumos car de boi în care fu purtat cu veselie pe drumuri; și era o plăcere a-l vedea, căci avea o gurită, frumoasă, cu vr'o dece bărbii la grumădi, și plângea foarte puțin; din contră însă îl ajungea neputința pe fiecare oră. Întemplantu-să câte odată, să fie supărăcios, îndărătnic, când sbiera, când dedea din picere, apoi n'aveau de cât să-i aducă de bătut, și îndată să liniscea și să făcea vesel. Una dintre doicele sale mî-a spus în taină, că așa ar fi fost el de fire; îndată ce auzea sunetul cofelor și al paharelor, devenia atât de fericit, ca și când ar fi gustat plăcerile paradisului; iașă dară luând în hăgare de seamă această însușire minunată, năcepeau des de dimineta. Pentru a-l înveseli, să dea cu un cutit în păhare; la acest sunet devenia îndată vesel, sărea și să legăna el însuș dând din cap și bătând cu degetile.

Ajungând în vârsta cuviinciosă, tată-său îl trimise la Paris, unde a resvrătit întregul oraș cu mișeliile sale. De o dată i vine scirea că un dușman ar fi călcat împărăția tătine-său. Speriat și de grabă merge acasă săvârșind adevărate fapte de vitejă. În reshoiță face cunoștința unui călugăr, Jean des Entomeurs, cu ajutorul căruia subjugă de tot pe vrășmaș. Pentru a respăti pe soțul său de lupte, voiesce să-l facă egumen în mănăstirea cea mai avută din Franța. Dar Entomeurs să rógă, ca Gargantua să-i permită a funda o egumeniă după placul său, care în toate să fiă contrastul mănăstirilor existente: în loc de femei urite și proște, și în loc de

bărbați fără minte să fiă primiți numai tot ce e mai frumos și mai bine crescut; dar să nu trăiească separați, să nu fiă siliți a rămânea pentru tot de-a-una, și să se unescă în totă cinstea și să le fiă permis a părăsi monăstirea, ori când vor voi.

Monăstirea se clădește și se inzestrădă cu toate cele trebuincioase pentru bună-starea trupescă și sufletescă.

În un capitol următor vom face cunoștința lui Panurge, un soț a lui Pantagruel, care este fiul lui Gargantua.

(Va urma.)

PARASITUL

SÉU ARTA DE A TE FACE FERICIT.

Comediă în 5 acte după SCHILLER

de Laurian Luca.

PERSÓNELE:

Narbonne, ministru.
Madame Belmont, mama lui.
Șarlota, fca lui Narbonne.

Selicour
La Roche } subalternii ministrului.
Firmin }

Carol Firmin, fiul lui Firmin, locotenente.
Mihail, servitorul de casă al ministrului.
Robineau, un tiner țeran consăngean cu Selicour.

Scena se petrece la Paris.

ACTUL I.

Scena 1.

Firmin tatăl și **Carol Firmin**.

Carol. Ce întâmplare fericită! gândesce-te tată!

Firmin. Ce-i?

Carol. O am aflat.

Firmin. Pre cine?

Carol. Pre Șarlota. De când petrec în Paris îndesert am căutat-o pretutindinea, și o dată cum vin către cancelaria dtale norocul mi-o aduse înainte.

Firmin. Ei și!

Carol. Apoi încă să scii! această fetiță nobilă pre care am cercetat-o la Colmar în casa mătușei sale, această Șarlota pre care o iubesc și în veci o voi iubi, e feta...

Firmin. A cui?

Carol. A șefului dtale, a noului ministru. Eu până acum am cunoscut-o numai sub numele de Șarlota.

Firmin. Ea e fca dci...

Carol. A dlui de Narbonne.

Firmin. Și tu încă o iubesci?

Carol. Mai mult ca ori când tată! Ea nu m'a cunoscut, cred eu,; chiar voiam să-i fac complimente, când mă impe-decași dta. Și chiar bine! pentru că ce aș fi și putut să-i vorbesc: ar fi trebuit să mi se descopere confusiunea și se mi se tradeze simțemintele! — Mai mult nu mă pot stăpêni. De șese luni de când m'am despărțit de ea — ea e singura mea cugetare — ea e conținutul sufletului poesiei mele, — toate laudele, aplausele câștigate numai ei îi compet, pentru că amorul ei e deul care mă inspiră.

Firmin. Poetul și amoresatul vorbesce cam multe mai cu seamă decât se învêrte pre lângă 20 de primăveri. Când eram de ani tci și eu m'î perdeam și timpul și versurile cu de astca. Pecat că cei mai frumoși ani ai vieții se petrec cu asemenea nimicuri. — Și decât ar fi cel puțin legată vre-o sperare de acea iubire. — Însă a nisui spre ceva ce nici când nu poți posedea! Șarlota Narbonne fca celui mai de frunte și mai avut bărbat! Întrêga noastră avuție se mărginesce la postul meu și la solda ta modestă de locotenente.

Carol. Ore tată nu porți și dta încâtva vină la acesta? Scusă-mă, dar cu capacitatea dtale la ce n'ai potè tinde! Decă ai voi să-ți arêți virtutea, potè că ai ajunge singur ministru în loc ca să fi callă aceluia și fiul d-tale ar potè aspira fără sfială și la Șarlota.

Firmin. După tine tată-têu e cel mai mare geniu, dar lasă fiule, sciu eu mai bine cât prețuesc: am praxă încâtva și pot fi folositor. — Dar cât de mulți bărbați mai harnici ca mine nu rămân în obscuritate, și nu se vèd respinși de feți nerușinați ai-norocului? — Nu fiule! nu trebuie să voim a ne înălța prea pe sus.

Carol. Dar nu trebuie să ținem nici prea puțin de noi! Cum? nu voiesci dta să te prețuesci mai mult ca pre acest Selicour — principalul dtale? acea căpătina gólă infumurată, care sub fostul ministru era unelta cea mai mărșavă, se lingușă prin tot felul de dejosiri, împărția posturi, mânca pensuni și care cum auș și la noul ministru, are multă trecere?

Firmin. Ce ai contra acestui Selicour? Nu să implinesc toate afacerile lui precum trebuie?

Carol. Așa-i decât-i ajuți dta. — Nu poți nega că trei părți din lucrul lui le implinesci dta.

Firmin. Trebuie să ne ajutăm împrumutat. Eu grijesc de oficiul lui și el grijesce de al meu.

Carol. E drept! Chiar pentru acea dta trebuie să fi în locul lui și el într'al dtale.

Firmin. Eu nu voiesc să scot pre nimen din postul său și sum bucuros că stau unde sum, în obscuritate.

Carol. Trebuie să tinți a te înălța până unde ești în stare. Că sub fostul ministru ai fost retras, și-a servit spre onóre și nu a stors de cât admirațiunea tuturor. Dta te simțiai cu mult mai nobil de cât să vinezi prin favoruri cea ce îți se cuvenea după merit. — Narbonne însă, după cum se vorbesce e un bărbat onest, caută la merit, preferă ce-i mai bun. Pentru ce dară să te lași cu prea marca modestiă și acum pradă necapacității și intrigei?

Firmin. Patima te face ca atât defectele lui Selicour cât și meritul meu să le prea măresci. — Selicour, ca un talent mijlociu ce este tinde e drept prea sus, însă e onest și fără rêtate. Ori că-și implinesce însuși lucrul, ori că-l în-

plinesce prin altul e tot una, numai să-l împlinescă. Și punând că el ar ajunge foarte puțin, dar ore prețuese eu mai mult prin nemernicia lui. Eu până acum m'am aflat tare bine în ascunsul meu și n'am țintit după scopuri mai înalte. Să mi strămăt eu cugetul acum la bătrânețe? Postul meu să fiă prea rău pentru mine? Nicî o dată! mai bine așa, de cât să fiu nedemn de postul cel ocup.

Carol. Așadară voi fi silit să abdic de Șarlota?

Scena 2.

La Roche, ambii Firmini.

Firmin. La Roche vine acolo?

La Roche. (trist.) Chiar el.

Firmin. Așa trist? Ce ți s'a întâmplat?

La Roche. D-ta mergi la cancelariă! ce fericit ești! Eu — eu voi a gusta plăcerile dimineții și a mă preumbla pe șant.

Firmin. La Roche! ce vrei să ții? Dóră nu...

La Roche. (Dând din umeri.) Dóră, ne dóră... Postul meu e dat altuia. De aseră mi-am căpătat catrafusele.

Carol. Ce vorbesci!

La Roche. Femeia mea nu scie încă nimica. Să nu-i spuneți. Ea e bolnavă, și astă veste i-ar aduce mórtea.

Carol. N'aibi grijă! De la noi nu va afla nimic.

Firmin. Dară spune-ne, La Roche cum —

La Roche. Cine-mi póte face cea mai mică impulare? Nu voiesc să mă laud, dar e în stare alt cineva a duce registru, a purta corespondințele mai bine ca mine? N'am nicî o vină, contra purtării mele încă nimeni nu se póte plânge. La cancelariă sunt cel dintâi, și eu o părăsesc mai pe urmă, și totuș demisionat.

Firmin. Cine te cunoșce trebuie să-ți dea dreptate.

Carol. Dară cine putu să-ți facă atâta rău?

La Roche. Cine? E un serviciu de amicitia a prietenului Selicour.

Carol. E cu puțință!?

La Roche. O sciu din isvor sigur.

Firmin. Dară cum?

La Roche. Eu și Selicour după cum știți suntem dintr'un sat. Ambii suntem de o etate. El de la mine a învățat puțină scrisore, căci tatăl meu a fost cantor în acea comună. Eu i-am dat instrucțiunea primă, eu l'am introdus în lucru. Și acum ca mulțămîta mă persecutază, pentru ca să așede în locu-mî pe un nu sciu ce consăngeau de a servitorului de casă a noului nostru ministru.

Carol. Ce mișeliă!

Firmin. Și ore nu am putea ajuta, schimbă cumva lucrurile?

La Roche. Chiar acea o aștept de la D-ta domnule Firmin! Chiar cătră D-ta voiam să mă adresez. D-ta ai judecată dréptă. Ascultă-mă dar! Cu postul meu am gătat, nu mai am de făcut nimic, dar voiesc să-mî răsbum. Acest strengar nerușinat, care e așa de îndoios, fățarit, lingău față cu superiorii săi, crede că póte nepedepsit frânge ósele unui biet de scrietoraș, cum sunt eu. Dar ia-ți séma prietine Selicour! Prietinel de o dinióră desconsiderat, vătămat trebuie să te lovască astfel peste ghiare. — Chiar să sciu că-mî perd

pentru tot déuna postul, subsistința mea, totuș trebuie să-mî răsbum! Pentru amicii mei merg în foc, dar și inimicii mei au să-și aducă aminte de mine!

Firmin. Nu te inverșuna așa de tare scumpe La Roche! a erta și a uita e răsbumarea bărbatului onest.

La Roche. Nicî o îndurare D-le cu un blăstemat! A demasca pe un servitor rău, e lucru bun, e merit. Postul lui, precum destul de bine știți, e destinat de la D-șeu și după drept pentru d-ta. Asudă, incovoiăte sub povara lucrului, nu mai avea țile bune și totuși ți-ai răsipit numai în deșert și timpul și ostenéla! Cine intrébă de serviciile făcute? Cine le și bagă în sémă? A fi șiret, a te linguși, a fi un tărăe brăe un instrument al altora, a măguli defectele lor, și a ascunde pe ale sale: acestea sunt ce te recomandă, ce te duc spre fericire și onóre! Astfel a lucrat Selicour și étă că astăzi nimeni nu se simte așa de bine ca el.

Firmin. Dar grijesce scumpul meu să nu-i faci nedreptate!

La Roche. Eu lui nedreptate! Nu voiesc să trec de un adenc cunoscător de ómeni; pe acest Selicour însé îl străvăd, îl cunosc mai bine ca pe mine insumi. Încă la scólă se vedea ce formă va să producă. Se codea pe lângă învățator cu urechile ascuțite, i se lingușa, scia să-și însușescă meritul altora și să-și așede ouéle în cuib străin. Nu era mișeliă la care să nu să dejosescă spre a se linguși și a putea trage folos. Acum se arăta fătarnic, acum glumeț după cum cerea timpul, scia să se ducă după vânt. Nu gândiți că-l calumniez! E tuturor cunoscut cum a avansat sub fostul ministru. Acela acum e mort și nu voiesc al vorbi de rău. Dar cum sciu acest Selicour să-i măgulască defectele, păcatele lui cu cele mai rușinoșe servicie! Și abia se stinse ministrul și étă tot Selicour fu cel dintâi, cel-l injura și l vorbea de rău.

Carol. Dară nu se póte susține el sub noul ministru să ție că e un bărbat atât de onest?

La Roche. Cum? cu fățaria. El se scia acomoda după ómeni, și-și scie schimba caracterul după împrejurări. Lui i-e tot una orî faptă bună măreță orî ștregăriă, numai să ducă la scop.

Carol. D-nul Narbone însé are un spirit pētrundător și-și va cunoșce în curénd omul.

La Roche. Chiar de acésta se teme și el. Dar că-pēțina lui pe cât e de gólă de cunoscințele de lipsă pe atât e de avută în apucături. Așa de esemplu el se arată de cel mai ocupat, de cel mai coplesit cu lucruri, numai ca să póta încunjura vorbirile. afacerile mai de aprópe cu ministrul, prin cari i-ar putea veni la ivélă nesciința. Și apoi nicî nu credeți că se cuprinde cu ceva proiecte neinsemnate; eu le cunosc prea bine, orî cât voiesce dēnsul să le ascundă.

Firmin. Cum așa? Ce fel de proiecte?

La Roche. Narbonne care astăzi are multă putere la guvern cereă o persónă capace pentru un post de ambassador. — El are să prezenteze, și pe care-l va recomanda acela reșă. Acest Narbonne are apoi o fetă unică de 17 ani, frumoșă și anabilă și cu avere nemésurată. — Dēcă succede acum lui Selicour să ajungă la un post așa de înalt afară din patriă și s'ar putea subtrage astfel din ochii agerî ai ministrului cu ajutorul unui secretar iscutit și discret și-ar putea ascunde

incă mult timp golătatea creerilor. Mai târziu, măcar se eșă
acea la lumină, ce-i va păsa decât va ajunge ginerile ministru-
trului? Mai întâi are să câștige dară în parte-și pe ministru,
și aceea nu o poate mai ușor de cât sub masca de diplomat
iscusit. — Mama ministrului e o bătrână limbută, care voiesce
să treacă de mare precepută și se ocupă și de musică. —
Pe această bătrână a câștigat-o deja, îi predă enigme și sonette;
ba cărpaciul de el are cuțezare a-i țitai séra și aril și
cântece pe gitară. Domnișóra e cetită în romante, dinaintea
acesteia se preface simțitor și amoretat și așa el e favoritul
intregei familie: mama-l netezesce, fica il prețuesce. Ambasa-
da o are ca în mână și în curênd se va încerca și după
mâna fetei.

Carol. Ce aud! va avea el cutezanța să umble după
mâna Șarlotei!?

La Roche. O va avea te asigur.

Carol. După Șarlota pe care eu o iubesc, o adoresc!

La Roche. Cum d-ta o iubesci? d-ta

Firmin. E nebun, și-a eșit din fire! nu-i da as-
cultare!

La Roche. Ce aud! e cu puțință? Nu, nu d-le Fir-
min! acest amor de loc nu-i nebuniă, — dar aștêptă, — aș-
têptă, acela încă ne poate duce la ceva. Acest amor imi pare
dorit, — se unesc chiar cu proiectul meu!

Carol. Ce visezi domnul meu!

La Roche. Selicour e nimic, e prapădit și eu. —
Planurile îngâmfarei lui trebuie să le nimicescă tatăl, ér a le
amorului fiul.

Firmin. Dar te rog pentru D-deu!

La Roche. Lasă numai pe mine! Lasă pe mine îți
spun! Și mai curênd séu mai târziu vei fi d-ta ambasador,
ér Carol va câștiga mâna domnișórei Șarlota.

Carol. Eu mâna Șarlotei!

Firmin. Eu ambasador!

La Roche. Ei și! pentru ce nu? D-ta o meriți mai
mult cred, ca acest Selicour.

Firmin. Scumpul meu La Roche! mai înainte de a
ne crea posturi mari, grijesce să câștig pe al d-tale.

Carol. Așa-i făcut amicul nostru: să gândească tot la
intreprinderi, face tot la planuri! Cu de acestea însă nu
se ajunge departe! Pentru a aduce ceva la îndeplinire să
cere istețime și înțelepciune, și că amicul nostru ia tóte așa
pe ușor, îngreunază și mai tare reușita.

La Roche. Se poate că eu promit mai mult de cât
sunt în stare de a face. Tóte împrejurările însă imi întăresc spe-
ranța și presimțul nu poate să mă înșele. — Pentru mine însumi eu
nici un preț, n'aș încerca vre-o intrigă, dar ca să pot arunca
în aer pe acest Selicour, și să pot fi de folos amicilor mei, sunt
în stare la orî ce, — aceea imi va servi spre laudă, imi va
procura o îndestulare cerescă. — Nu mă îndoiesc de loc nici
de succes. —

Firmin. Nu te îndoiesci? ți-ai fabricat dară deja pla-
nul? Pusu-l'ai în ordine?

La Roche. În ordine — cum? Nici n'am gândit încă
la el, dar se va afla, de sigur se va afla!

Firmin. Ai! ai! acest plan periculos cred că nu va
neliniști pre mult pe neprietenul nostru!

La Roche. Nu purta nici o grijă, voi scóte-o eu la
cale cu onóre, nu mă va doborî Selicour, îți stau eu bun.
— Dar ce lipsă să mă invert în dreapta și în stânga să cerc
atâtea căi! Mă duc dea dreptul la ministru, căci a ajunge la
el nu-i lucru greu; el iubesc dreptatea, suferă adevêrul. —

Firmin. Cum? ce? ai avea curagiul. —

La Roche. Ei ce? eu nu sunt așa fricos. — Nu
mă tem de nimeni. — Scurt și bine — eu i vorbesc minist-
trului, îi deschid ochii. — El se convinge în scurt cât de réu
s'a înșelat și Selicour n'are de cât să-și ia catrafusele, să se
care cu rușine și batjocură, ér eu, eu voi gusta cel mai de-
plin triumf — Da, nu garantez că nu-mi va părea réu de
mișelul de el, când îl voi vedé eșind cu rușine din casă.

Carol. Orî ce faci scumpe La Roche lasă-mă din joc
pe mine și amorul meu. Eu nu sperez nimic, eu nu-mi pot
ridica dorințele așa de sus. — Pentru tată-meu însă nici când
nu vei face prea mult.

Firmin. Lasă să răspund eu pentru mine amice! D-ta
gândesci bine scumpe La Roche, bunăvoința însă nu plătesc
nimica fără precumpănire. Ce proiect din vèzduh e cel croit
de d-ta. O născocire, o adevêrată chimeră! Chiar de ar fi
succesul așa de sigur, precum nu este, totuși nu m'aș putea
invoi nici când la așa ceva. Aceste dirigătorii strălucite nu-s
pentru mine, și eu nu-s pentru ele; aplecarea și sórtea mi-au
croit o sferă cu mult mai modestă. La ce să mă strămut
decă mă simt bine? Sciu că statul nu mă cere, și eu sunt
cu mult mai mândru de cât să cerșesc când-va vre un post,
și cu atât mai puțin să las pe altul să cerșescă pentru mine.
Grijesce deci numai de d-ta! Ai destui amici; aceia se vor
intrepune bucurosi pentru d-ta.

La Roche. Așa dară ambiți imi respingeți serviciul?
Bine! Nu face nimic! Eu vă câștig noroc orî voiți orî ba (ese.)

Firmin. E un trăsnet dar are suflet bun, și nefericirea
lui mi s'a pus la inimă.

Carol. Compătimesc-mă și pe mine tată! Eu sunt
mai nefericit ca el! Eu voi perde pe Șarlota mea!

Firmin. Le aud pașii. — E ministrul cu mamă-sa.
Să mergem de aici! Voi să încunjur chiar și aparința că i-aș
umbra în urmă. (Ambiți es.)

Scena 3.

Narbonne, Madame Belmont.

Mad. Belmont. Fosta deja la tine d-nul Selicour?

Narbonne. Astăzi nu l'am vădut încă!

Mad. Belmont. Trebuie să mărturisesci fiul meu, că
în acest om posezi o adevêrată comoră.

Narbonne. Să vede harnic în ale sale. Și într'adevêr
vădându-mă de o dată strămutat de la locuința mea pacinică
de țără în capitală, și aședat în un oficiu atât de greu unde
prea puțin imi folosesc știința din cărți, trebuie să socotesc
de o mare fericire că am dat de un bărbat așa apt că Se-
licour.

Mad. Belmont. Care tóte le pricepe, căruia nimic nu-i
e străin! Gust și cunoscințe — conversațiune plină de spirit,
— talent de tot plăcut. — Musică, pictură, versificațiune, in-
trébă-l orî ce-i voi el în tóte e versat.

Narbonne. Ei dar fica mea?

Mad. Bermont. Chiar bine că mă întrebî de ea, are acum șeptespredece anî, și nu-i fără ochi. Acest Selicour are atâtea calități excelente! Și e galant! Cuvintele lui sunt insuflite, când e și ea de față. — O! nu mi-a putut scăpa din vedere! — Acea delicateță, acele observări fine, ce le arată față de dînsa, nu stau de cît de un mic paș de amor!

Narbonne. Drept că pentru copila noastră n'ar fi rea partidă! Eu nu caut mult la origine strălucită, au nu m'am ridicat și eu insumî din pulbere. Și acest Selicour cu spiritul seu, cu cunoscînțele sale, cu iubirea sa de dreptate o pôte duce încă departe. Eu încă am cugetat deja la el mai ales că este de conferit un post insemnat la care sê cere un bărbat harnic și onest; voi sê-l pun la examen, și decã sê va arêta demn de un asemenea post — despre ce nici că mă indoiesc — și de va sci cãștiga și pe fica mea, atunci eu cu bucurie îl voi primi de fiu.

Mad. Belmont. Acêsta-i unica mea dorință! El e un bărbat isteț, plăcut, gentil și de toți iubit.

Scena 4.

Precedentii, Șarlota.

Șarlota. Bună diminêta tată dragă!

Narbonne. Bună diminêta scumpa mea!

Șarlota. Oh, doresc să eșim erăș la țeră — căci aci trebuie sê măsur timpul când pot vedea pe tata.

Narbonne. Da și eu sunt lipsit de ômenii oneșii de la țeră, cu ei glumiam, eram vesel, — și tot asemenea voiesc sê rêmân și aici. Postul meu nu mă va schimba; orî cãt de grea sê-ți fie funcțiunea totuși îți poți conserva, numai sê voiescî, bunele moravuri.

Mad. Belmont. Pe mine mă incântă petrecerea la oraș. Eu, eu mă aflu aici ca in cer. Deja cu totã lumea am făcut cunoscînță — toți îmi sunt prevenitori — domnul Selicour voia să mă aboneze și la Lyceu.

Șarlota. Inchipuesce-ți bunică. Am vêdut ađi, — la cine nici n'am visat...

Mad. Belmont. Pe cine?

Șarlota. Pe tinerul ofițer.

Mad. Belmont. Ce ofițer.

Șarlota. Pe junele Carol Firmin. —

Mad. Belmont. Care vinea la Colmar in totã sêrã la mătusã-ta.

Șarlota. Care totdeuna își petrecea cu d-ta.

Mad. Belmont. Un tiner galant.

Șarlota. Nu-i așa bunică?

Mad. Belmont. Care scia face și versuri atât de frumoșe?

Șarlota. Da, da acela!

Mad. Belmont. Decã e aici se va presenta dôrã și la noi.

Narbonne. Dar ôre ce-i cu Selicour? Ne face sê-lu așteptãm atât de mult!

Mad. Belmont. Êtã-l că vine!

Scena 5.

Selicour si cei dinainte.

Selicour. (Inchinându-se tuturor.) Sunt prea incântat că vê aflu aice impreună!

Narbonne. Bună diminêta scumpe Selicour.

Selicour. (Dând lui Narbonne mai multe hãrtii.) Îmi permit a preda cunoscuta temã, mi-am ținut de datorință a adauge unele note spre deslușire.

Narbonne. Minunat!

Selicour. (Dând bãtrenei un bilet.) Stimatei dômne am cãștigat pentru noua reprezentare o logiã.

Mad. Belmont. Incântător!

Selicour. Stimatei domnișore aduc acest romanț moral.

Șarlota. D-ta l'ai cetit d-le Selicour?

Selicour. Da tomul prim l'am resoit in grabã.

Șarlota. Ei și —

Selicour. Veți afla o scenã pëtrundãtóriã intrênsul. — Un tatã nefericit — o ficã degeneratã! Pãrinți fără ajutor, pãrasiți de fii nemulțamitori, — crime ce eu nu le pricep, despre cari nu-mî pot forma nici ideiã. Cãci ôre suntem noi in stare sê mulțãmim in destul in tot decursul vieței nôtstre grijile, care le manifestezã pãrinții in pruncia nôtstrã lipsitã de ajutor.

Mad. Belmont. In tot ce vorbesce scie areta o grațiã, o delicateță nespusã!

Selicour. (Cãtrã Narbonne.) In oficiul nostru chiar acum avem lipsã de un șef. Postul e insemnat și mulți se bat dupã el.

Narbonne. Mê incred in d-ta. D-ta vei sci examina pe cei competiți. Anii de serviciu, zelul, capacitatea, și inainte de tôte simțul de dreptate le vei sci lua in considerațiune. — Dar am uitat că am afaceri grabnice. Mê duc.

Selicour. Și eu asemenea voiesc sê merg la lucrul meu!

Narbonne. Te rog fôrte, aștêptã mă aci, că avem sê vorbim impreună.

Selicour. Aș avea insã unele de implinit încă inainte de mêsã.

Narbonne. Rêmãni aci orî revinã in curênd! Am lipsã de prezența d-tale. Chiar acum am lipsã de un bărbat cu cunoscînțele, cu simțemintele de dreptate ale d-tale! Rein-tôrce-te numai decãt. Ți voiesc binele! (Ese.)

Scena 6.

Cei dinainte fara Narbonne.

Mad. Belmont. Nici nu-ți poți inchipui d-le Selicour cãt de mult te prețuesce fiul meu. Darã pare că am multe de lucru. Consangenii și amicii nostri vor cina astãđi la noi. — Vom avea onôrea și de d-ta d-le Selicour?

Selicour. Decã mî vor erta multele ocupațiuni. —

Mad. Belmont. Sê nu lipsesci cumva, căci de absentezi d-ta ne lipsesc coróna petrecerei. D-ta esci sufletul societãții nôtstre! Și Șarlota, m'as pôtê rêmãși, va lua-o in nume de rêu, decã nu vei veni.

Șarlota. Eu mamã? Apoi da! Amicii d-tale și ai tatei tot de-a-una vor fi bine primiți din parte-mi.

Mad. Belmont. Bine, prea bine! Acum haidem te

imbracă! E timpul suprem. D-le Selicour ne vei scusa, dar am să conduc facerea toaletei.

Selicour. Décă naturei frumoase îi vine intru ajutor astfel și arta frumósă, cine s'ar mai poté opune?

Mad. Belmont. El e răpitor! Nu-ș deschide gura fără a dice ceva plin de spirit și galanteriă.

Scena 7.

Selicour, Mihail.

Mihail. (Intrând.) Dómne ajută că să duseră! Acum pot să-i vorbesc. — Am onóre cu d-nul Selicour.

Selicour. (Dur și aspru.) Acesta mi-e numele!

Mihail. Scusați domnul meu!

Selicour. Și aici trebuie să fiu molestată? Ce voiesci de la mine?

Mihail. Dar domnule!

Selicour. De sigur vre-o cerșire — vre-o cerere. — Nu-ți pot servi. —

Mihail. Ertare domnul meu!

Selicour. Nimic! nu-i aici locul. — In cabinetul meu mai de grabă: acum n'am timp.

Mihail. La așa primire rea ȃeu nici că am cugetat.

Selicour. Ce poțesci dară?

Mihail. Eu n'am venit să cer nimica, am venit numai să aduc umilăta-mi mulțămítă d-lui Selicour.

Selicour. Mulțămítă? Pentru ce?

Mihail. Pentru că d-ta ai procurat postul nepotului meu.

Selicour. Ce? Cum?

Mihail. Eu abia de eră mă aflu aici in casă, căci d-nul meu m'a fost lăsat la țără. Când v'am scris, nu aveam încă onórea de a vă cunósce in persónă.

Selicour. Ce spui scumpul meu! D-ta ești in serviciu la d-nul ministru.

Mihail. Da, sum camerierul lui.

Selicour. Pentru D-ȃeu ce greșală! Domnul Mihail servitoriul de casă, camerierul, confidentul d-lui ministru! Ertare de mi de ori, ertare d-le Mihail! Intr'adevăr imi pare rău, sunt nemângăiat, că v'am primit așa de aspru. Pre onóre d-le Mihail, te-am ținut de o calfă.

Mihail. Și chiar de așa fi un atare! —

Selicour. E fórte mare numărul inghesuitorilor ce mă supără. Nu să pot cunósce toți ómenii după vestminte.

Mihail. Dar cred că ai poté fi mai afabil cătra toți.

Selicour. Așa e, da așa e! A fost numai o nenorocítă distragere.

Mihail. Prea neplăcută pentru mine domnul meu.

Selicour. Imi pare rău, mă căesc fórte; — in veci nu-mi voi poté erta greșala.

Mihail. Fi numai liniscit!

Selicour. Ei și! Eu am căutat să fac ce mi-a fost cu putință, — scumpul prea scumpul d-tale nepot ar fi deja aședat.

Mihail. Chiar de la densusul viu acum, dragul unchiului nici că s'a așteptat la așa ceva.

Selicour. Tinérul își va face cariera, vă dau mâna.

Mihail. Nu are el péna curată?

Selicour. Nu scrie tocmai rău!

Mihail. Și ortografia —

Selicour. Da acea e lucrul de căpeteniă.

Mihail. Ascultă-mă d-le Selicour! Te rog să nu afle nimica domnul nostru despre epistola ce ți-am scris'o d-tale. Căci el ne-a ordonat strict când a plecat de la țără să nu solicităm după nimica. El e cam curios!

Selicour. Așa! ei ei! D-ta cunósce prea bine pre domnul ministru?

Michail. Da, de óre ce el stă pre tréptă de incredere cu servitori șei, il cunosc in tóte! — și pot decât voiesci să-ți dau despre el deslușiri.

Selicour. O cred, da o cred! Inse nu sum așa de curios, nu nici de cum! Veți d-le Mihail! Principiul meu e: lucră drept nu te sfi de nime.

Mihail. Bine! Da!

Selicour. Așa dară mai departe! continuă numai scumpul meu Mihail! — bunul domn e cam singular spună d-ta?

Mihail. El e unic in felul său; dară bun. — Inima lui e mai curată ca aurul!

Selicour. El e avut, e veduv, e un bărbat plăcut, și încă in anii cei mai frumoși ai vieții. Nu-i așa — că el nu urásce nici femeile scumpul bravul nostru om.

Mihail. Are o inimă de tot simțitoare.

Selicour. (Suriȃend.) Ei ei! așa nisce mică amoruți nu-i drept?

Mihail. Să póte; dar in această privință — — —

Selicour. Pricep, pricep, domnule Mihail! D-ta ești modest și sci păstra tăcerea. Eu intreb acestea cu cea mai bună voință; pentru că sunt sigur că nu pot afla alt ceva decât ce-i aduce onóre.

Mihail. Da! ascultă-mă! el caută chiar acum un cuartier in suburbu.

Selicour. Un cuartier! și pentru cine?

Mihail. Acea încă ți-o spun. — Inse grijesce domnul meu să nu mérgă mai departe, priceput?

Selicour. Ferescă D-ȃeu!

Mihail. Galant era și in tinerete-i —

Selicour. Ei și creȃi că și acum își are amantă.

Mihail. Asta chiar nu! Dar —

Selicour. Fiă ce va fi! Ca un serv credincios a bunului domn trebuie să arunci un vel creștinesc preste ori ce slăbiciuni ale lui. Și pentru ce să nu póta fi acea o binefacere secretă? Pentru ce nu d-le Mihail? Eu urásce bănuiele, denunțările. Urásce apoi de mórte flécurile, clevetirile. Trebuie să cugetăm tot de-a-una cele mai bune despre făcătorii nostri de bine. — Ei, ei, domnule Mihail ne vom revedea in curând! — Cred că ai uitat primirea cea rece? Mă scusezi nu-i așa! Pre onóre! imi pare de tot rău și acum sunt tot roșu de rușine! (I dá mâna.)

Mihail. (Ferindu-se.) O nu d-le Selicour, nu! Eu imi cunosc posițiunea și sci u a fi modest.

Selicour. Fără șovăire numeră-me intre amicii d-tale! Dar te rog pentru acesta d-le Mihail.

Mihail. Nică când nu voi îndrăsni așa ceva, — eu sunt numai un servitor.

Selicour. Amicul meu! amicul meu! nici o deosebire intre noi. Da nici o deosebire d-le Mihail, (Își fac complimente unul altaia, cortina cade.)

ACTUL II.

*Scena 1.***Narbonne** și **Selicour** (șed).

Narbonne. Suntem în fine singuri?

Selicour. (Nealterat.) Da!

Narbonne. Această convorbire îmi stă tare la inimă. Eu am deja o opinie foarte bună despre d-ta d-le Selicour, și sum sigur că d-ta vei mări-o înainte de ce ne-am despărți. La obiect așa dară, și la o lature cu modestia preste măsură. Să ție că d-ta ești foarte dibaciu în diplomația și în dreptul de stat!

Selicour. Am asudat mult în acelea, și pôte nu fără rod. Dar pentru acea totuși nu m'aș putea socoti de foarte priceput.

Narbonne. Bine! bine! Mai întâi de tôte spune-mi dară, care o țin d-ta prima recerință pentru un ambasador bun?

Selicour. (Gândind.) Înainte de tôte să aibă o esperință în afaceri.

Narbonne. O esperință, dar împreună tot de-a-una cu cea mai strictă iubire de dreptate.

Selicour. Da, așa cuget și eu.

Narbonne. Mai departe!

Selicour. La curtea străină unde are să petrecă să caute a să face plăcut.

Narbonne. Da! fără a permite însă ceva contra demnității sale. Să aibă tot de-a-una înaintea ochilor onóra statului ce represintă, și prin portarea sa să-î câștige stimă.

Selicour. Chiar asta voiam să-ți ție și eu. — Să să păzescă de lingușiri, oferturi și se scie impune respect.

Narbonne. Respect da, însă fără trufă.

Selicour. Și eu o pricep așa.

Narbonne. Se aibă veghiare la tôte ce —

Selicour. (Înterupându-l.) Să fie pretutindenea cu ochi, să scie afla și cele mai ascunse —

Narbonne. Fără ca să să pună la pândă. —

Selicour. Chiar așa gândesc și eu. — Fără ca să arate o curiositate nemărginită, o dorință orbă de a scie tôte.

Narbonne. Să scie tăcea și să aibă și o reținere modestă. —

Selicour. (Repede.) Fața lui să fie o epistolă sigilată.

Narbonne. Fără ca să fiă un ascunțător prea mare de secrete.

Selicour. Așa ție și eu.

Narbonne. Să posedă un spirit pacinic, și tôte tracările neonesto periculoșe să tindă a le —

Selicour. Să le incungiure după puțință.

Narbonne. Prea bine. Să cunoscă bine populațiunea diferitelor țeri —

Selicour. Să scie pozițiunea, productele, — industria, comerțul, bilanțul importului și al exportului.

Narbonne. Prea bine!

Selicour. (tot mai infocat.) Să cunoscă constituțiunea, alianțele, isvórele de ajutor, puterea armată.. —

Narbonne. Să luăm spre exemplu că ai fi trâmisi în Svedia sau Rusia, gândesci că ai avea cunoștințele de lipsă referitoare la acele state.

Selicour. (confus.) Eu trebuie să mărturisesc că m'am ocupat mai mult cu Italia. Nordul m'è mai puțin cunoscut.

Narbonne. Așa! hm!

Selicour. Dar chiar acum mă ocup cu studiarea a-celuia.

Narbonne. Dar de Italia!

Selicour. Patria cesarilor mi-a încordat de mult atențiunea. Aici a fost légânul artelor, patria eroilor, teatrul celor mai mărețe virtuți! Ce suvenirî însuflețitoare pentru o inimă ce simțesce!

Narbonne. Bine! bine! dar să revenim la tema noastră.

Selicour. Cum poștiți! Ah artele frumoșe sunt atât de atrăgătoare. Sunt un obiect de continuă meditare plăcută!

Narbonne. Chiar îmi pică în minte Venetia. —

Selicour. Venetia! Fòrte bine! chiar despre Venetia am început o temă în care am tractat tôte cu luare aminte. Mă duc iute să o aduc. (Să scólă.)

Narbonne. Nu nu! Puțină răbdare!

*Scena 2.***Cei dinainte și Mihail.**

Mihail. Cineva e p'afară, cere audiență în o afacere urgentă.

Selicour. (În grabă.) Nu voi să vă conturb.

Narbonne. Nu, rămâni d-le Selicour! Acela óre cine va avea puțină răbdare.

Selicour. Dar decă e lucru grabnic.

Narbonne. Mai grabnic nu e de cât convorbirea noastră.

Selicour. Scusați dar. —

Mihail. Va isprăvi în câteva minute ție domnul acela, și are fòrte mare grabă. (Selicour ese.)

Narbonne. Să te reîntorci, te rog negreșit cât mai curând.

Selicour. Voi fi gata spre serviciu.

Narbonne. (Cătră Mihail.) Lasă-l să intre.

*Scena 3.***Narbonne și La Roche**

La Roche. (Cu multe închinăciuni.) Eu cred că — eu presupun că — decă nu mă înșel excelența sa Ministrul e înaintea căruia —

Narbonne. Eu sunt ministrul. Apropie-te!

La Roche. Mă rog de ertare — eu — eu vin adecă aș trebui, dar sunt cam înveluit — marele respect —

Narbonne. Ei, lasă respectul la o parte, și vino la obiect! Ce doresci?

La Roche. Datorința mea, consciința mea, iubirea mea de patriă! — Eu vin spre a vă atrage băgarea de sémă. —

Narbonne. Vorbesce!

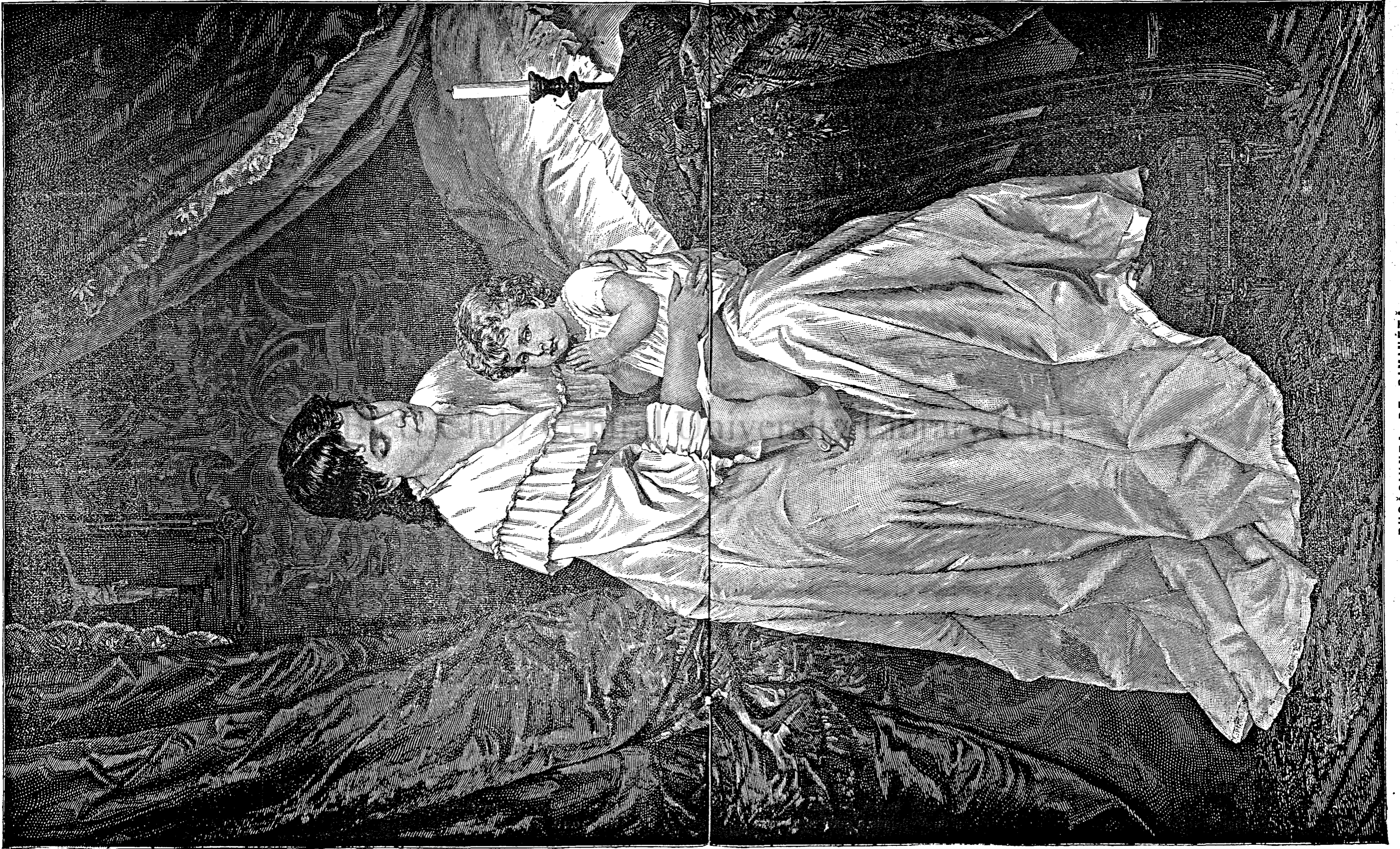
La Roche. V'ați pus increderea în un om care-i lipsit de capacitate și de consciință. —

Narbonne. Și care-i acel om?

La Roche. Selicour i-e numele.

Narbonne. Ce? Sel —

La Roche. Da chiar el. Acest Selicour, e tot așa de ignorant precum e de ticălos. Permite să-ți descriu în câtva.

RUGĂCIUNEA DE DIMINEȚĂ.

Narbonne. Puțină răbdare. (Sună clopoțelul, Mihail vine.)
Chiamă pe domnul Selicour.

La Roche. Nu-i de lipsă Excelenția. — Nu avem nici o lipsă de el la această convorbire.

Narbonne. Pentru d-ta nu, o sciu, dar asésta e procedura mea. Nu primesc nici o acasă contra cuiva ce nu se poate apăra. — Când îți va sta în față poți să-ți începî povestea.

La Roche. Dar e cam greu, a ataca pe cineva în față.

Narbonne. Da decă-ți lipsesc dovețile, cum cred că e în cazul de față.

La Roche. Eu n'am gândit că voi avea să-i vorbesc în ochi. El e un șiret, un șarlatan ce se scie învêrți după vânt. Dar las' să fiă și în prezența lui! La dracu dóră nu mă tem eu de el. — Póte veni! Veți vedea că chiar de loc nu mi-e frică de el.

Narbonne. Bine! bine! vom vedea îndată. — Êtă-l că vine

Scena 4.

Cei dinainte — Selicour.

Narbonne. Cunoscî pe acest domn?

Selicour. (Fórté confus.) E d-nul La Roche

Narbonne. Am trimis să te chieame ca să te poți apăra contra lui. El vine să te pèrescă. Acum vorbesce!

La Roche. (tușesce apoi începe.) Trebuie să vă spun așa dară că noi am fost conșcolari, că el póte imi datorézá cu ceva recunoscînță. Noi ambi de o dată ne-am început cariera — sunt acuma cincispredece ani — și ambi am pășit în una și aceeași cancelariă ca scriitori. Domnul Selicour făcu însé o carieră strălucită, eu — eu am ramas încă tot acolo, de unde am pornit. Că și-a uitat de mult de mine sërmanul, odinioră amicul lui de tinerețe — trecă, ducă-se. N'am nimic în contră. După o așa lungă uitare însă se-și aducă aminte de vechiul său amic numai ca să-l lipsescă de pâne în un mod așa de nemeritat, precum a făcut el acea e mult, e nesuferit, acea trebuie să mă revólte! El nu póte dice nici un réu în contra mea; eu însă dic și susțin tare, că acest Selicour, ce acum în fața excelenței Vóstre se fățaresce de bărbat onest, juca când cereau imprejurările rola de mișel șiret. Acum el Vă ajută să scóteți la cale binele, predecesorului d-tale, o sciu sigur, i-a ajutat cu credință la faptele lui mărsave. Ca un lacheu isteț scie lingușitorul să se întocmescă după gustul d-lui. Un lingău e el, un mincinos, un mare lăudăreț destrămat! ticălos, când umblă să căștigue ceva și obrasnic, fără rușine cătră toți care au nefericirea de a alerga la ajutorul lui. — Ca prunc încă posedea ceva bunețe, astăđi însă de mult a trecut peste această slăbiciune omenescă. Acum s'a vêrit în un post strălucit, și pot jura că nu-i crescut pentru acela. Numai asuprași atrage ochiul șefului său, și ómeni cu capacitate, bărbați geniali cum e d-nul Firmin îi opresce, nu-i lasă să se ridice.

Narbonne. Firmin! Cum? Să află d-nul Firmin în oficiul nostru.

La Roche. Un cap excelent, credeți-mă.

Narbonne. Il sciu, e un bărbat vêrsat în afaceri.

La Roche. Și e tata de familiă! Fiul dênșului Carol a făcú recunoscînță la Colmar cu fca D-Vóstre.

Narbonne. Carol Firmin, da, da, e drept!

La Roche. Un june talentat.

Narbonne. Continuă numai!

La Roche. Êtă ce am voit! Cred că am spus destul!

Narbonne. (Cătră Selicour.) Răspunde acum Domnule Selicour!

Selicour. Mi se impută nerecunoscînță. — Mie nerecunoscînță! Eu am cugetat că amicul meu La Roche mă cunoște mai bine. Influența și nebuavoința mi-a lipsit de l'am lăsat atât de îndelungat în întunecime? — Ce aspră învinovățire asupra unui bărbat pe care, el l'a aflat credincios în decurs de 20 de ani! Să m'érgă cu presupunerile sale așa departe, să-mi născocescă ba judece de réuvoitóre acțiunile mele, și să mă atace, persecute pe mine cu o așa infocare, cu o așa ură! Spre dovadă cătu-î de amic. —

La Roche. El mie amic. — Mă ține póte de un cap de bou? Și ce fel de probe mi-a dat despre acea!

Narbonne. El te-a lăsat să vorbesci până în capăt.

La Roche. Așa nu se póte scóte la lumină adevêrul.

Selicour. E drept că postul lui s'a dat altuia, și nimeni nu a meritat mai puțin ca el această nesocotire! Dar eu speram că amicul la Roche în loc să mă acuse ca un dușman, va veni ca un prietin în odaia mea și va cere de la mine deslușire. — La așa ceva mă așteptam, o mărturisesc și înainte mă bucuram de supriinderea ce i-o pregăteam. — Ce dulce bucuriă era pentru mine să-l fac fericit peste totă așteptarea! Chiar pentru postul de șef despre care am amintit astăđi excelenței Vóstre voiam să propun pe vechiul meu amic La Roche.

La Roche. Pe mine șef! Mare mulțămîță d-le Selicour! Sunt un amărit de scrietoraș și nu un om de afaceri! Péna și nu capul meu au să mă recomande. — Și eu nu sunt din aceia, cari iau asupraș sarcine pentru care nu-s crescuți, ca împovărând pre alții în secret să-și însușescă apoi lor însăși meritul.

Selicour. Postul ți se cuvine ție prietine! Crede-mi mie ca unuia ce te cunoște mai bine de cum te cunoști tu însuți (cătră Narbonne.) El e un lucrător excelent, acurat, neobosit, — cu priceperea sănătósă; el e cel mai demn dintre toți competenții. Mă învinovățesce că nu las să se ridice ómenii de geniu, și aduce înainte pe d-nul Firmin. — Acest exemplu nu-i bine ales. Mai întâi de tóte postul ce-l ocupă astăđi nu-i chiar așa de réu, altfel la tótă întemplarea el merită unul și mai bun, și acela e deja aflat — chiar pe d-nul Firmin voiam să-l recomand excelenței Vóstre de următorul meu, decă eu aș fi aședat în postul ce mi l'a desemnat mie bunul ministru. Se dice că eu n'aș fi crescut pentru postul ce-l ocup. — Eu o sciu prea bine că nu posed de cât talente mediocre. Dar această acasă lovesce mai mult pe patronul meu, de cât pe mine însumi! Decă aievea nu sunt crescut, pentru postul meu, atunci e de a se judeca șeful meu, care mi l'a concređut, și s'a arêtat așa des îndestulit cu debilul meu talent. În fine mi se aruncă că aș fi fost părtaș în blăstămății a fostului ministru! — Eu am făcut să audă vocea adevêrului, și i-am vorbit fără de sfielă, ca un bărbat onest, pe atunci, pe când acasătoři mei să svêrcoleau în pulbere.

dinaintea lui. De două-deci de ori am voit să abdic de oficiu, și nimic alta nu m'a reținut de cât speranța de a folosi patriei mele. Ce dulce resplată era pentru inima mea, când icî impedecam vr'e un rău, coalea efeptuam vre un bine! M'am opus puterei lui, cauza bună o am apărat in contra lui, pe când încă era la putere! El cădu și eu compătinesc nefericirea lui din inimă. Dcă acesta e un păcat eu mă folosesc cu acela și mă laud. — E dureros iubite La Roche că și pe tine te aflu între inimiile mei, că trebuie să mă apăr contra unui bărbat, pe care îl iubesc și-l prețuesc! Dar vino să ne împăcăm, redă-mi erăș amicitia ta și tôte să ne fie uitate!

La Roche. Strengarul stă să mă misce chiar și pe mine!

Narbonne. Ei bine! ce ai să răspunđi la acestea?
La Roche. Eu? nimic! Mișelul afurisit mă scóte cu totul din concept.

Narbonne. D-le La Roche! E frumos și merită laudă, când cineva descopere fără frică și urmăresce fără cruțare pe mișel, — dar a sta preocupat pe lângă o ură nebasată, manifestéză o inimă stricată.

Selicour. El nu mă urășce! Chiar de loc nu! Amicul meu La Roche posede cea mai bună inimă pe lume! Eu îl cunosc, însă e cam iute de fire, — el trăiesce după postu său, și acesta îl desvinovățesce! El credea că și-a pierdut pănea! Eu încă am greșit, o recunosc, dar vino, vino să te îmbrățoșez, tôte să fie uitate!

(Va urma.)

Despre curajul femeiesc.

— După Dr. J. Schiker. —

A vorbi de curaj, când vorbim de femei, va părea la mulți dintre domni cetitori un lucru curios, un lucru de ris. Ba póte unii vor veni și la ideia, că subscrisul nici nu are de gând să vorbescă despre un ce serios, ci că voiesce numai a face o glumă, de care apoi cei cel citesc să ridă cu hohot. Dar nu e așa, căci de să cere undeva serioșitate, atunci de sigur e la locul ei aici unde avem să tractăm despre curajul femeiesc, ca despre un fenomen sublim — ca despre un adevăr fundamental al psihologiei.

Dcă de exemplu chimistul, disertând despre apă, arată și demonștră, că este o materie ce conține in sine in măsură cea mai mare materialul principal al focului, atunci cei ce ințeleg cuvintele lui îl aplaudéză, ér cei ce nu-l pricep îl rid, dicitându-i: cum să póte ca apa să conțină in sine, și încă in măsură mare, materia necesară focului, când din contră chiar apa este acel element prin care-l putem stingea. Și totuș este așa.

Acum dcă noi vom tracta aici despre o însușire eminentă a caracterului femeiesc, adică despre curaj, și vom dicită că curajul nu e alt ceva de cât aceea putere a sufletului omenesc, care ne face capabili de a disprețui pericolul, de a da față, ba a ne și lupta cu el, — atunci aceia, care s'au ocupat cât de puțin cu psihologia, vor fi de acord cu aserțiunea noastră cea următoare, că adică însușirea acesta atât de nobilă a sufletului, să află la femei in așa mare măsură in cât pune in uimire pe ori cine; ér aceia, care dedați fiind cu frazele de tóte zilele, privesc in femeia mai mult partea cea debilă a omenimei, caracterul cel mai fraged și mai delicat, simbolul nestatorniciei și al slăbiciunii de spirit, aceia vor ride, ba póte-și vor bate joc de acest adevăr sânt și serios. Inșă acesta intru adevăr e așa.

Precum isvorul din carele isbucnesce așa dicitend curajul omenesc e altul la bărbați și altul la femei, așa și inșăși această însușire a sufletului e diferită la bărbați și diferită la femei. In cele mai multe casuri curajul la bărbați, intocmai ca și la animale, nu e alt ceva de cât efectul naturei dobitoceșei, adică efectul mâniei ori al iritărei, și numai arare ori al indemnului nobil ori al onórei vătămata. Bărbații scie să fiă cel mai teribil in iritațiunea, in mânia sa, când apoi ca un ocrean

neinfrănat strică tot ce-i pică in cale fiă bun, fiă rău, așa in cât dcă curajul unui bărbat să poteneză până la gradul cel mai mare, atunci nu numai că schimbă fisonomia cea blândă și plăcută a omului in o fisonomie inspăimântătoare și sêlbatică, ci e tot o dată spre răul cel mai mare atât al familiei și al binelui comun, cât și al moralității. Curajul bărbătesc, mai ales la cei puțin culti, să nasce și decurge intocmai ca furtuna: cu vișor, cu fulgere și tresnete teribile, tresnetele sunt adică frazele cele pline de injurii, de blasfemie și de cuvinte contrare pudórei, cari strică forțe mult moralității, și ar fi de dorit ca nici odată să nu le mai auđim din gura ómenilor. Astfel in manifestarea curajului bărbătesc rolul cel mai mare îl jócă invidia, ér nu iubirea.

Din contră, curajul femeilor e un mărghăritar scump al sufletului lor, care tot-de-una să póte numi virtute, și nici o dată slăbiciune. El să ivesce de sine și nu e de lipsă ca femeia să-l forțeze din ea, ba nici nu să ține de clasa acelor însușiri femeiesci, cari au menirea de a pătrunde sufletele și de a captiva inimile. Curajul femeiesc e departe de a preface din femeia blândă și atrăgătoare o fêră sêlbatică și respingătoare, ci chiar din contră ne pune in admirare, ne represintă o scenă răpitoare, o scenă de care și publicul cel necult încă mai iute să uimesce, de cât chiar de ochii cei fulgerători ai bărbaților. S'a intemplat, nu odată, că din mâna carnicelui celui mai crud a căduț baltagul sângeros, atunci, când mama ca un tigru infuriat a pășit la mijloc pentru apărarea fiului său.

Curajul femeilor, cam de comun nu e urmărit de conștiința de sine ca acela al bărbaților. Femeia nu scia să să pregătescă inainte la acesta erumpere atât de nobilă a puterii sale sufletesci, ei mai mult relațiunile, cu deosebire nefericirile i dau impulsul cel mai mare spre curaj. Și chiar din cauza acesta manifestările curajului femeiesc tot-dé-una sunt nobile, căci sunt insoțite de iubire, așa in cât eroismul femeii nu e alt ceva de cât iubire in grad potențat.

Deja principiul in sine de a fi femeia încă presupune un curaj frumos inaintea tuturor acelor, care sciu a prețui cum să cuvine necesurile, durerile, lipsele, suferințele și sacrificiele cele mari și scumpe ce au de ale suporta femeile ca

mame adevărate și ca soție fidele. Ce curaj mare și nobil să cere de la o femeie ca ea fără de multă precauție de o dată să se arunce în brațele unui bărbat, și să-i fiă lui soția, când ea încă nici nu știe că acest om, care acum se arată atât de bun, atât de plăcut, atât de loial și atât de iubitor, mai târziu nu va fi ore unul dintre cei mai netrebniți, care risipindu-i averea și frângându-i inima o va arunca împreună cu prunci săi în brațele miseriei celei mai amare?

Ce curaj frumos și nobil să cere de la o femeie, ca ea să se oblighe a fi soția cea mai fidelă, mai ascultătoare și mai adorată a unui bărbat, pe care încă nici nu-l cunoște, ba de cumva acela e dur și de natură rece, ea să se decidă că-i va face să-și părăsească deprinderile cele rele, că i va împărtași din manierele sale cele blânde, că i va nobilita caracterul etc. Și toate acestea ea speră să le poată realiza prin un singur mijloc, care e iubirea. Această hotărâre nu presupune ore un curaj mare, mai mare de cum i s'ar părea omului la prima vedere? Ba da.

Insă curajul cel adevărat nobil al femeilor mai bine se manifestă în alte împrejurări din familie. Așa de exemplu cred că fie care a avut deja ocaziunea de a vedea căzând vr'o nenorocire mare și repentină asupra unei familii. Cred că fiă care a sacrificat în asemenea împrejurare cel puțin o singură privire și femeii, ca sufletului familiei. Și ce a putut să observe? Acea, că pe când nefericirea a frânt inima și a debilitat puterile spirituale a le bărbatului, prefăcând din omul cel tare de odinioară, un prunc slab și neputincios, pe atunci din contră femeia, fiind cea blândă ca mielul de până acuma vedându-se în pericol mare, în necesitate extremă atât pe sine cât și pe ai săi, se schimbă de o dată în un leu puternic, care prin eroismul său face să cutremure și pământul de sub picioarele sale, și care cu așa rezoluțiune curajoasă se luptă pentru ai săi, de care singur numai audacitatea cea mai mare e capabilă. În lupta, în curajul acest extraordinar apoi femeia e atât de sublimă și atât de admirabilă, în cât nici omul cel

mai rece, cel mai dur și cel mai fără de simț încă nu poate să privească asemenea scene fără de a nu se emoționa în interiorul său. În astfel de împrejurări nu vezi în femeie partea cea mai de slabă a omeniei, nu, căci acum nu ca femeie, ci ca om, și încă ca partea cea mai nobilă a omeniei se prezintă înaintea ta. Ba atari scene te fac a afirma că în bărbat curajul nici când nu-i așa de nobil și așa de pătrunzător ca în femeie.

Ce curaj frumos și ce tărie sufletescă se potestesc de la o copilă tineră, ca ea la ordinul părintesc să nimicească altarul ridicat în inima sa singur unui june adorat până la delir, și să-și deschidă brațele sale altuia, pe care nu-l cunoște, nu-l iubesc, ba poate chiar îl urăsc! Ea își iubesc părinții mai pre sus de toate, deci mai bine se sacrifică pe sine și se lasă a fi soția unui suflet străin și rece ei, de cât să calce porunca părinților săi și astfel să-și atragă asupra sa mânia, ba poate blăstemul acelora. Mărtea unui martir e puțină, față de o atare faptă. A muri pentru o idee, a se sacrifica pentru iubire e capabil și bărbatul, dară a trăi și atunci, când tot minutul vieții tale pretinde sacrificii noi, când nu poți să mai sperezi în nici o bucurie pe pământ, și când totă secunda în loc de bucurie și plăcere îți intinde venin și durere, a trăi, său mai bine a vegeta, din între astfel de împrejurări e virtute, e curaj și încă curaj eroic, de care singur numai femeile-s capabile.

Ca exemple strălucite în privința curajului fiă de ajuns a aminti din timpurile clasice pe o Corneliă mama Gracilor, pe o Veturiă mama lui Coriolan, iară din timpurile mai recente pe o Elenă mama lui Ștefan cel Mare. Deci precum recunoștem în femei însușirile cele mai nobile și virtuțile cele mai eminente, în tocmai nu trebuie să le denegăm nici curajul, care cu atâta e mai puternic și mai nobil, cu cât femeia, prin educațiunea-i câștigată, e mai pătrunsă de sfânta-i chemare ce o are în viață ca mamă și ca soție.

Ioan M. Petran.

Bolintineanu ca poet.

de Virgiliu Popescu.

(Continuare.)

4. Maria Putoianca.

Maria cade robă. E dusă înaintea Sultanului. Sultanul o întreabă:

»De ce ai luat vestminte și haine de bărbat?...

»Urmă ai în luptă vre-un ostaș ce-ți place?»

Maria indignată răspunde:

»Nu am urmat pe nimeni

Și decât arme port,

Voi să-mi răsbun prin sânge

Părintele meu mort!»

Un indemn cu mult mai mare, iubirea părintescă, răsbunarea tatălui ucis a dus-o în bătălie.

Sultanul o întreabă apoi:

»Mulți Turci ucis ai ore?

Eu pot să-ți dau ertare

De n'ai ucis nici unul!»

Maria departe de a nega și de a își căpăta astfel libertatea, îi replică:

»[Ți jur pe Dumnezeu:

Ucis'am numai nouă

A! mult imi pare rău!

Mi trebuia o miță

Ca să răsbun un tată...»

Sultanul pus în uimire de atâta virtute o admite:

»Tu liberă trăiește! esei dămnă a trăi!»

Iubirea de tată, vitejia, curajul ei storce respectul, moia chiar anima păgânului!

5. Han Tătar.

Un Tătar îngâmfat vine la curtea Vodei și provocă să vină cineva la luptă cu dânsul pentru tinăra Domniță. Nimeni nu se arată. De o dată apare un tinăr. Luptă, dar cade

sub loviturile Tătarului. E însăși Domnița! Mai bine voiesce să fiă repusă, de cât să sufere rușinea!

Acastă baladă frumoasă ne reamintesc timpul cavaleriesmului din evul de mijloc.

6. Puterea cântecului.

Un domnitor, află o dată pe un cavalier tiner la picioarele Dómniei. Să infuriéază și fără să-i asculte îi aruncă pe ambi în temniță. Odată își petrecea Domnul cu Cavalieri și Dómniele de curte, și pentru distracțiune ordonă să vină un cântăreț bătrân să le cânte vre-o baladă, vre-o doină. Acesta începe a enara istoria Dómniei.

»Un domn avea soția jună, frumoasă, cu suflet blând. La curtea lui era și un june nobil, ce gemea pentru o fetiță de curte, dar nu-i era ertat să o iubească. O dată merge la Dómnă să aruncă la picioarele ei și cu lacrimi în ochi o roghă să-i dea de soția tinera fetă; chiar atunci intră Domnul, îl află la picioarele soției sale, și strigând: »trădare!« îi aruncă pe amândoi în închisore. Cântărețul tace. Domnul îl privește cu nerăbdare:

»Tu ce nici când, nu m'ai amăgit
Cu ce incredințare astfel ai vorbit?«

Cântărețul răspunde:

»După a mea voință cavalierul june
A indreptat Domniței a lui rugăciune!«

Domnul se înveselește, ordonă să vină Dómnă, cu o sărutare pe frunte îi cere ertarea.

Apoi cavalierul și fetița jună
Fără întârziere Domnul îi cunună.

Acesta préfrumosă baladă dimpreună cu Russandra ne reamintesc baladele lui Bürger, Uhland etc. și pe cele scotice populare.

7. Rossandra.

E știut că Stefan cel Mare ca tiner se dedea adesea desmerdărilor. Țera gemea de osti străine. Stefan își petrecea în plăceri molatice cu una din iubitele sale. De o dată se arată un om bătrân cu plete albe, și începe să cânte sórtea tristă a țerei. Stefan se infuriéază. Cântărețul își lapedă barba: e Russandra, tinera lui soția. Stefan rușinat se pune în fruntea óstei și curăță țera de cetele barbare.

Cât e de mare contrastul între Russandra cea îngrijită de sórtea patriei, și între Stefan cel moleșit și dat desmerdărilor!

8 Radu Domnul și fata din casă.

Radu Domnul avea în casă o dulce copilă. Dcă il sărută îi promite salbă și rochiță.

»Salbă și rochiță pentru un sărutat
Nici o dată Dómnă eu nu am purtat!«

Vedând Radu că nu ajunge la scop cu buna o amenință:

»Dă-mi o sărutare, séu te leg de coda unui cal ce sbóră.«

Ea însăși răspunde cu fală:

»Printre cai sélbatic tu mă vei lega
Dar pe tine Dómnă nu te-oi săruta.«

Domnul infuriat ordonă să se aducă un cal. Calul suflă, bate, sare. Radu o roghă încă odată:

»Dragă copilă dă-mi o sărutare!«

Tóte sunt în zadar, fata stă neclintită:

Pe acest cal ce sbóră tu mă vei lega,
Dar pe tine Dómnă nu te-oi săruta!«

Radu Domnul pus în uimire de atâta consciință

Curtea sa și-o adună
Și cu mândra fetă vesel se cunună.

Ce firmitate, tăriă de caracter în simpla fetă din casă!

9. Dómnă lui Neagoe.

Neagoe întréprinsese clădirea mănăstirei din Argeș, dar neavând bani spre continuarea lucrărilor conchiămă pe boeri și ostași și cu convoirea aceloră decide să se arunce nouă biruri pe popor. Atunci se scólă Dómnă Chiașna și oferindu-și sculele îi roghă să le folosescă spre continuarea clădirei, și biruri nouă să nu arunce pe popor, căci mâne întreaga țară îi va blăstema.

Figura generósei Dómnă Chiașna ne apare ca un inger tutelar al poporului.

10. Bogdan în Polonia.

Bogdan Principele Moldaviei cere pe Elisaveta sora regelui Polonilor, dar nu o capetă. Merge cu óste și învinge pe Poloni. Regele nimicît roghă, conjură pe sora sa să se sacrifice pentru binele patriei, să primescă mâna lui Bogdan. În acea nópte Bogdan se apropie de Liouv. Bate în pórta. De o dată se arată o ființă: e Elisaveta. Să apropie de Bogdan îl infruntă, că pentru a-și resbuna contra unei slabe feciore, vine, prădeză cu turbare o țără întregă, apoi îi spune că deșerte îi sunt tóte nisuițele, căci ea a beut venin ca să nu fiă silită să-și calce parola dată iubitului ei căruia jurase credință și-și promisese mâna. Bogdan se infuriéază își redică paloșul și lanțeză calul spre Elisaveta. Dar umbra a dispărut. Mănios lovesce cu paloșul în pórta cetății, și lasă urma cunoscută după vécuri.

B.

11. Dómnă țerei.

Basarab se închină Ungurilor. Dómnă nu póte suferi acastă umilire. Ea se îmbracă ca ostaș, îmbărbătează pe căpitanii în contra Maghiarilor, îi învinge.

»Un popor ce singur vrea a se robi.
Numai are dreptul liber de a fi....
Aruncați din brațe armele fâlóse,
Și luați indată lanțuri rușinóse.
Va șede mai bine brațului trândav
Lanțul de cât arma ostașului brav!«

12. Cozia.

Regele Ungariei Sigismund vine cu armia în România. Și incurăgéză Căpitanii și insulfetesce spre marea đisă ideia a lățirei domnirii maghiare până la Marea Négră. Întru acea Domnul României Mircea își adună óstea și îmbărbătează pe căpitanii:

»Ómenii să plécă la apăsători,
Când le putredesc inimile lor,
Dar un nobil popor pierc cu mândriă.
Și cât viețuesce liber va sé fi!«

Sigismund e bătut, abia scapă singur cu viața.

13. Mircea cel mare și soli turcesci.

E bogată în expresiuni, idei frumoșe. Mircea dice cătră căpitanii săi:

»Cela ce sé bate pentru a lui țără
Sufletu-i e focul sórelui de véră...!«

De deşerte vise s'eu ne 'nşelăm
Mörte şi sclăviă la străin! aflăm!
Viitor de aur ţera noastră are
Şi prevăd prin seclii a ei înălţare!
Insă mai nainte trebuie să scim
Pentru ea cu toţi martiri să murim,
Căci fără acesta lanţul ne va stringe
Şi nu vom sci încă nici chiar a ne plânge.»

14. Mircea la bătaia.

El îmbărbătează pe căpitanii săi în contra Maghiarilor.

»Astfel de cât lanţul braţul se-l invingă.
Ce-i român, ce-i nobil astăzi să se stingă.»

15. Preda Buzescu.

Tătarii năvăliseră în ţeră. Preda Buzescu merge cu oşte în contra lor. Căpitanul Românilor şi nepotul Chanului Tătarilor se luptă în duel. Cest din urmă cade. Armata Tătară e imprăştiată.

16. Căpitanul de vânători.

Tinerii şi june își petreceau în hore. De o dată se arată un mândru căpitan. Aduce trista scire că au năvălit în ţeră oști nenumărate și pustiesce tot ce întâlnesc în cale. Îndemnă dar pe tineri să-i urmeze.

»Vieta în sclăvie este o povară
Erna nesfârşită fără primăveră.»

Il urmăzează două sute de voinici.

17. Banchetul lui Tepeş.

Sultanul Mohamed urmărind pe Tepeş vede pe un câmp întins o pădure desă. Se apropiază și află douăzeci de mii de Turci trași în țepă, er desupra lor pe Paşa tras în una mai înaltă. Infuriat se întorse înapoi.

18. Tepeş și Solii.

Vin solii turcesci să mazilască pe Tepeş. Cu ei vin și mai mulți boeri neindestuliți, cari cer de la Tepeş să abdică. El însă sprijinit de oște, bate pe solii cu pirone în cap. Boerii abia scapă prin fugă.

19. Năvala lui Tepeş e o simplă istoriă versificată.

20. Copilul din casă.

Un aprod de ai lui Tepeş cade în mâinile Turcilor; e adus înaintea Sultanului Mohamed. I se promite eliberarea de va trăda: Unde e Tepeş? El însă stă neclintit, privesce cu curaj în fața morții. Insuș Sultanul îi admiră tăria. —

21. Miron Costin.

Mörtea renumitului Cronicar ucis mișelesc din ordinul principelui Dem. Cantemir. Chiar murise soția lui Marióra. — Încă abia se despărțise de ea când sosi trâmisiul de la Curte. Miron cade junghiat.

Şi în ziua viitoră
Două cruci s'au ridicat.
Dar pre grópa lor cea sântă
Cum dă vânt de primăveră.
Doue păserele cântă
Cântă ale lor dureri.

22. Grozea Vornicului

fu trimis de Petru Rareș în ajutoriul lui Zapolia și învinge pe Austriacul.

23. Popa Stoica

cu trei mii de Români e atacat de 50 de mii de Turci. Paşa imbiă pre Români să-și predea armele că vor fi lăsați liberi. Ei însă se luptă, cad până la unul.

24. Michnea și Boerii.

Michnea incuragiază pre boeri la luptă în contra Turcilor. Boerii lași nu-l ascultă, ci îl trădeză Pașei. Ne-având însă dovezi acesta nu le crede. Michnea și resbună, îi decapiteză.

25. Dragna.

Doze tinere sunt persecutate de Tătari. Vădend că nu pot scăpa altfel cu brațele impletite să aruncă într'o prăpastie.

26. Dragomir și 27 Raț
sunt declamări seci.

28. Mănăstirea Putna.

Vasile Vodă, pătimaș de aur, ordonă să se dărimă mănăstirea Putna. Un călugăr îl dojenesc, dar el nu-l ascultă, ci sapă mănăstirea din temelie. Dar nu află nimica. I vine pedepsa lui Dumnezeu, căci e măzilit și curend mörte în sărăcie.

»Din comori ce stringem pe acest pământ
Etă ce-i al vostru un tăcut mormânt.»

29. Ștefănița Domnului.

Ordonă să se taie nasul unui vândător de patriă. boerului Mileșcu.

»Ștefăniță Dómne! de ai veni tu ără
Câte nasuri încă n'ar cădea în țeră?»

30. Fiaștri.

Merg la Petrașcu fiul lui Mihaiu Vitezul și protesteză în contra unirei celor două țeri române. Să scólă un boer bêtren și le dice:

»Turcii vă insuflă astă cugetare
Căci unirea face némul vostru tare;
Și ei vor să vedă pe acest popor
Slab ca să-l supună lanțurilor lor.»

Apoi îi dojenesc că înai doresc domnia, robia străină etc. Fiaștrii neindestulați merg și aduc oști străine în țeră.

31. Ogogenii.

Luptele triste între Moldovenii și Muntenii. Vasile Lupu Domnul Moldovei vine cu Turci în contra lui Mateiu Basarab Domnul Munteniei, dar e invins la Ogogenii. — Frumöse sunt cuvintele puse în gura boerilor.

»Sabia străină să nu taie în țeră nici un cap plecat.
Și d'a fi să cadă țera în robie
Încă să ne facem sânta datorie,
Căci mai dulce-i nouă liberi să perim.
De cât cu rușine robii să vețuim!»

32. Ghinea Grecul.

Fanarioții, aceste lipitori, au supt în decurs de vécuri puterile de viață ale României, inundeză prin vécul al 16-lea în țeră. Nemernicia principilor îi rădică la cele mai însemnate oficie. Chiar și un principe ca Mateiu Basarab încă avea un grec, în cósă pe Visteriul Ghinea, care prin stórcerile sale a adus poporul la desperare. Dar își capătă resplată. E rănit într'o răscolă a poporului. Chiar și în agoniă îndemnă pe Vodă.

„Dómne! dă poruncă să peră
Toți boerii ce-au născut în țeră!»

33. Apa Bârsei.

Șerban Voda Munteniei ajutat de Turci și Tătari luptă în contra Ungurilor. Lupta e frumos descrisă.

34. Petru Rareș.

Spune suitei sale că are asigurări de la Sultan, că-i va da ajutor să-și reocupe tronul. Un bătrân îl destătușese să nu meargă în țară impus de osti străine, căci decă îl pune Turcul:

»Dintre toți Românii singur va fi rob.«

Rareș nu ascultă. Intră în țară dar domnia i-e scurtă.

35. Barnoski Domnul.

E condus înaintea consiliului turcesc. Pașii îl condamnă la moarte. El se apără:

»Dumnezeu răpesc sânta cugetare
Popolilor barbari supuși la perșare.«

»Mörte!« strigară Pașii. Il duc jos în piață. Când îi cade capul, calul său nechiază, tresare, apoi cade mort la pământ.

36. Radu de la Afumați.

Radu stetea pe tronul-i. Lângă dânsul era Dâmnă. Vine un sol turcesc:

»Decă armele depun, viața vi să dăruiesce.«

Dâmnă răspunde cu mândria:

»Domnii țerei nu pleacă capul în robia...
Mor cu armele în mână!«

Căpitanii strigă întruna:

Țera facă-se mormânt.
Dar să fie totdeauna al Românilor pământ.«

Domnul țice cu mândria:

Țera facă-se în țerină
Dar sub jug să n'o lăsăm!
Să murim cu arma 'n mână!
Nobil moartea să înfruntăm!

Apoi punându-se în fruntea oștei, merge, învinge, sfărâmă, pe Turci.

37. Dâmnă lui Eremia Movila cade prizonieră la Turci.

E escortată de Enicerii prin Iași. Întâlnesc boerii țerei. Îi dojenesc, dar' ei nici nu se mișcă:

„Ei tremur ca mârșavi
Căci numai erau nobili,
Ci turme de sclavi!“

38. Dâmnă Eremiei la bătălie.

Stefan vine cu oște străină, să ocupe tronul Moldovei, Dâmnă lui Eremie merge cu armată în contra lui, îl învinge, aruncă peste hotare. Stefan merge la Padișah, cere ajutor, dar acela îl respinge.

„Nu meriți putere, tu ce ai fost odată bătut de muieră:

39. Radu Șerban.

Batori avea prizonieră pe Dâmnă lui Radu Șerban. Cere de la dânsă să-l sărute înaintea întregii oște. — Ea îl respinge cu indignațiune. Atunci sâlbatecul principe poruncește să se lase în vestmântul naturei și să se preumbe astfel printre cete. Dar porunca barbarului nu se poate îndeplini, căci oștea română vine, cade asupra lor și îl nimicesce.

40. Domnul Mavrogheni.

Austriacii inundaseră în țară. Domnul Mavrogheni convocă pe boerii la luptă. Boerii însă nu-i dau ascultare, îl ridică. Dar din mulțime es câțiva căpitani de frunte, care pătrunși de a țerei iubire țice:

„In aceste locuri de și suferim (sub jugul fanarioților)
Însă pentru țară mergem să murim!“

Apoi pleacă în luptă și învinge la Țișmana armata nemțescă.

41. Ferentariul.

E o marșă vechiă, nu se poate lua așadară între balade. — Asemenea și poema lirică:

41. Un ostaș român închis peste Dunăre,
în care un ostaș român rob vorbește cu o porumbiță din patria sa.

4. Basme.

Basmele încă sunt balade, dar cuprind ceva misterios, ceva ce te pune în fiori. Dintre basmele lui Bolintineanu nu toate merită acest nume, unele ca Cornul, Pagiul bătrân sunt poeme lirice, altele ca Domnul Fighinei, Senelas, Umbra resbunătoare sunt legende istorice, altele eră ca Fluturelul, Cavalerul și Fluturul, sunt idilice. Vom înșira și analiza cele mai frumoase.

1. Mihnea și Baba.

E noapte. Mihnea intră în o pesceră la o vrăjitoare. Se descrie pescera și baba. Bătrâna îl întimpină. Recunoscându-l începe a-și povesti istoria: cum și-a dat sufletul negrului tartar, numai ca să-și fericescă fiul, care însă a perit, apoi infuriată scote o harcă cu sânge, i-o dă lui Mihnea să bea sângele. Apoi vrăjesece. Toți morții din mormânturi, toți vâcolacii și șoimanele alergă spre Mihnea. Un glas geme în mulțime și întreaga cetă infernală tace. E glasul babei ce blastă în modul cel mai înfiorător pe Mihnea. Se scolă naibele, năgodele și diavolii cu perii vulvoiași și spaimete toate în contra lui Mihnea. Mihnea incălecă, calul său tropotă, fuge ca vântul, sună pădurile, fâșie frunzele, geme pământul! Cetele se iau după el. După o fugă grea Mihnea ostenit, frânt cade: dar chiar atunci apar țorile țilei și el scapă nevătămat.

2. O noapte la morminte.

E noapte. Poetul rătăcise între morminte. Fulgeră, tresnesce. De odată se arată un mort, se apropiă, se rógă de cele lalte schelete să-i deschidă mormintele. Incepe apoi ași enara trecutul. El era domnitor, avea renume, era de toți laudat, se credea atotpotinte: vârsa cu cruțime pēraie de sânge, nimicea după caprii ori ce-i vinea în cale, nimic nu-i se împotriva. Dar astăzi îl păzesc ochii roși ai Satanei, câinii îl latră, corbiil îl croncânesc, ielele rid de oșete lui cu hohot. — Apoi reintră în morminte. — Êtă care-i sörtea omenescă!

3. Pescera Muscelor.

Într'un basin săpat în granit se scaldă cu sclavele sale o frumoasă fētă de împērat. Sosesc un smei, merge la basin, răpesc vergura și încălecând fuge cu ea spre pescera-i. Regele îl persecută cu călăreții săi, dar când era se ajungă la pesceră, smeiul vērșă musce veninoșe asupra lor și toți caii le pier. De atunci încōce smeiul își lasă muscele asupra orii cărei vite ce trece pre acolo, căci scotelesce că-s ostași pre cai.

4. Fōrte frumoșă e alegoria »Mureșul și Aluta.«

Ne represintă Mureșul ca pre un junc, ér Aluta ca pre o fētă frumoșă. Mureșul cere o floriciță din coșita Alutai. Acēsta nu-i dă. Apoi cere un sărut, îi promite că-i va da mâneți. Se culcă apoi Aluta sub un Ulm pre pat din flori de munte, ér Mureșul sub un plop umbros. Nainte de a da țorile Aluta pleacă pre cale. Se deșteptă și Mureșul vede că Aluta a plecat. Pornesc pre plaiu să-o ajungă, dar indēsert: nu-i

dă de urmă. Ursitorea vieții îi schimbă în două riuri, cari de atunci țintesc să se ajungă și nu se mai întâlnesc.

5. Dochia.

Bărbatul Dochiei luase după mărtea aceleia altă soție. Odată-i apare noaptea umbra Dochiei, il dojenesce pentru necredință, apoi il invită în al mormintelor pat. Dar se arătă ȕiorile ȕilei, umbra trăsare, trebuie să părăsescă aceste locuri. Se întorce în mormânt. —

6. Ielele.

Un păstor era aședat pre erbă. Vin Ielele impregiurului și învêtesc hora. Ele cer de la păstor să le cante din fluer. El le promite că le va ȕice din fluer de-l vor lăsa să le sărute de a rëndul. „Nu să pôte păstorele, căci ești om de pre pământ,” dar îi promit un cal cu frên splendid. El nu se indoesce, dar le promite că le va ȕice, de vor veni cu el la un plop cădut și-i vor ajuta să-și facă din acela fluer, căci fluernul său și l'a perdut. Ele merg cu el. El despică plopul, le ȕice să-și pună mâna în tăiatură; dar abia își întind mâna, el își retrace securea și copaciul se închide, mânilor lor remân prinse.

„Dar pe mica lor guriță pe al lor sin de desfătări
Și pe lata lor costiță el adună sărutări.”

Frumose sunt și »Féta din Dafin« »Domnul de rouă« »Fêt frumos« etc.

II. Reverii.

Pe când din baladele lui Bolintineanu cunoscem patriotismul, iubirea de țera și națiune, pe atunci din Reverii Macedone, Florile Bosforului cunoscem simțimentalismul lui. Și din Reverii multe sunt inspirate de iubirea, dorul patriei ca: Cantecele din Esiliu, Esilatul, Proscrisul. ȕiua bună de la țera, La un martir, La Const. Negri etc. altele sunt inspirate de o duiosă împreunată cu compătimire escitată prin ore care eveniment trist, astfel sunt: O fétă pe patul morți, Un tiner român murind în străinătate, Mama tineră etc. altele éra sunt inspirate de acel simțiment tainic al inimei, ce vechii nostri numeau dragoste, ér noi modernii numim amor. atari sunt: La Cilia, La o nălucire iubită, La... etc: altele in fine sunt filosofice-meditative precum sunt: La uitare, La Pismă, La băile Cleopatrei etc. Vom împărți Reveriiile lui Bolintineanu în: 1. Lirice patriotice, 2. Lirice-meditative 3. Lirice de amor și 4. Diverse.

1. Poesii lirice patriotice.

Frumose sunt cantecele lui de Esiliu. Cât de frumos să reoglindesce in acele aspirațiunile, suferințele, durerile junimei de pe atunci. Fii patriei, ce crescuți in ideile liberale franceze, voiră in an. 1848 să introducă libertatea in ambele patrii române, fură suprimați de putere străină, închisi trâmisi in esiliu. Pânea amară a esiliului a gustat-o și Bolintineanu in decurs de 10 ani.

1. In cantecele de esiliu descriind sôrtea tristă, in care a cădut patria sa prin impilările străinilor, îi doresce ȕile de bucuriă, libertate vechiă, gloriă și vitejiă.

2. In Esilatul întrebându-l ore cine că in anii juniei când speranța resfată tot sufletul cu vise dulci cum vine că el singur stă tăcut nu să dă bucurielor. El îi rêsponde că nu-i trebuiesc nici plăcerilor molatice, nici fecióre tinere, flori

blande, fragile, ci oftéză să-i să redea țera și atunci grijile amare i să vor preface in flori. —

3. In Proscrisul luându-și adio de la văile incântătoare, de la dumbrava inverȕită, cascadele numeroșe, de la iubita sa, plécă in țeri streine unde de și allă văi, dumbrave, cascade, amici, totuși vestejesce: »ca frunȕa deslipită de ramura sa verde,« ămbă rătêcesce ca: »pășerica ce perȕendu-și calea tot sbôră inainte neincetat cântând,« își frământă gândirea șoptind al patriei scump nume, până la ultima-i suspinare.

4. In »ȕéra dulce și frumoșă« își ia ȕiua bună de la țera și plângendu-se că astăȕi in sinul ei nu e mai puțin străin ca ori unde airea, căci l'a respins de la sine, l'a trimis in esiliu și exprimă terna de venitor:

»Mâne va veni streinul
Să te prade țera mea!
Mâne îți vor smulge sinul
Mâne te-or ingenunchia!
Și tu n'ai nici mângăierea
Aperându-te să mori...
Ei îți-au deȕrădat durerea!
Și mormentu-ți n'are flori!«

Trece apoi la fii vitregi ai patriei române, cari la momentul dat vor arunca sorți pre cămeșă ei, cari au lăsat-o in slăbiciune, moliciune, fără de legi, cari nu vor dreptatea, schimbă libertatea in tirăniă... Dar totuși speréză in regenerarea, scăparea ei cât mai curënd de suferințe, asupriri.

5. In »Plângerile poetului român« întreat poetul că de ce-și plânge țera, au nu are acea legi, arte, institute, au, cu un cuvânt, nu e binecuvântată? rêsponde:

»Nimica nu lipsesce... aici pământul nostru e binecuvântat
El vêrsă riuri de aur; dar... lipsesce libertatea și tot e intristat.«

6. In »Fost'ai tu frumoșă tu patria mea.« O asemenea cu o rosă frumoșă ce suride ȕiorilor, cu un fluture de aur, ce se aședă pre o ghirlandă verde, cu o virgină jună ce incântă pre toți pre cale, (ce sémână flori divine viselor poetice). Fii ei se coboriau din munte cu paloșe mândre, cu suflet voios, ficele ei neputând lua parte la luptă reversau in inimele tinerilor, inima lor cea dulce și virtuoșă. Dar astăȕi totul slăbesce, se preface, piere... Patria de astăȕi o asemenea cu o »rosă fără de viață.«

7. »In timpuri de cădere...« Reamintesce acele timpuri triste, când cei mai mulți dintre boeri in loc să fie inspirați, insuflețiți pentru binele patriei, beau, banchetuiu cu străin, până ce sgrumați ajunseră și duseră țera la lacrimi și suspinuri eterne. —

8. In »O cugetare« se inchipuesce in o măgură umbrôsă. I să arătă o vergură ce-l insufleșcesc și-i ȕice:

„Aceste țeri eroice pot să să desrobescă,
Și numele Romănilor de fală să lucescă.”

Apoi dispare. Poetul o chiamă intru ajutor, o rógă să vină să arate calea ce are să urmeze poporul român.

9. Frumos cântă pre »Un martir« ce fără a avea ambițiunea să i se cunoscă, mărescă numele și faptele, ămbă, luptă, să jefesce pentru țera! El in viața sa nu are nimic al său, tôte le dă, tôte le sacrifică, ér după mărte cei rai il vor cleveți, huli, pēta numele, răpi gloriu: totuși nu se mișcă, nu se clintesce de la sacrele sale datorințe.

10. Unirea ambelor țeri române o cântă in »La unire«

și »La țără;« sörtea, trecutul trist al patriei in „La Români.« »La România.«

11. In „La un orb“ compară pre un orb cu cei orbi de animă, de minte, cari merită să fie mai tare compătimiti, deplânși, căci trăiesc orbi in lumină, și sunt morți in viață. „Orb e numai acela ce caută să oprască lumina in cursul ei regulat, ce crede această viêtă ironiă cerescă, că lumea moștenire la cei vicleni s'a dat!... »Dar tu nu ești ca dênșii! Speranța și amörea revêrsă pre a ta față lumini ce vin din cer!«

12. In „La avere“ meditază că in ce constă adevărata fericire apoi aduce axioma:

„Fericit e cel ce scie
Pentru țără a muri,
Mai curênd mort vrea să fiă
De cât rob a veți!«

13. „La o rândunică“ ce vine din patriă, adresază cuvinte inflăcărâte, apoi descrie sörtea lui și a celorlalți esilați pe pământ străin.

14. »Muma tineră.« Intr'o petrecere era și o mamă tineră, ea singură nu se veselea. O întrebă öre cineva, de ce stă gânditöre: „Pruncul têu ne farmecă cu chipul seu cel dulce... dar tu îl privești și lacrima-ți in gene strălucisce.“ Ea-i raspunde:

„Când ochii mei 'l caută
Eu cerc durere amară
Gândind că in cursul anilor
Va fi rob el in țără!«

15. Pandurul bătrên — rögă pe o tineră să se sue sus pe magurică, se privescă in jur de a vedea trecênd cete de panduri, să mêrgă și dênșul cu ei:

„Căci e mult de când Românul
Varsă plângeri infocate,
Și e mult de când păgânul
Taiă capete plecate!“ —

16. Cântec național. Un tiner cere de la o fetiță să-l lase să adune rose pe gurița ei.

Ea-i raspunde in un ton demn de o Româncă.

„De vrei să-ți fiu soțiă
Și de vrei să-ți fiu iubită,
Mergi atunci la bătăliă,
Căci e țera vai! robită!«

17. La ostașii Români de astăzi. Îi însuflețisce contra Ungurilor. Frumöse sunt și melodiele „Și florile plâpânde din câmpurile noastre“... »Avuși tot țile mândre«... »La Danubiu.« — Cătră aceste putem alătura și frumösa: »Odă la patriă« și

18. La Const. Negri, pe care îl glorifica ca pe unul din capii principali, ce și-au câștigat lauri in unirea celor două patrii. Mult, förte mult a avut el cu consoții sei a lupta contra sclavilor tirani, cari din interese mărgave personale, luptau contra intereselor țerei, pentru cari cuvêntul datorii spre țără e un nume, patriă e o umbră, mărirea ei un eres, cari nu doreau de cât ca patriă să remănă in umbră, să remănă desprețuită in lume! cari nu cunosc rușinea, nu știu că viața degradată a țerei și pe dênșii îi ține in intunecere. Îi asemênă apoi förte frumos cu vermele ce tot röde flörea in care a apucat, până când acea vestejită se surpă la pământ și atunci și el însuși trebuie să piêră. Altfel face vêslaşul cu minte, care se îngrijesc de curênd să nu cadă pe stânci,

căci vasul spart »pe el însuși îl coböră in mormênt, in undele adênci.«

»Diua și nöptea se îngână neincetat in patria română, când étă se ridică sörele ceresc și răspândind lumină nöptea se duce cu cei ce o doresc!«

Sublimă asemenare!

2) Lirice-meditative.

Cea mai frumösa între aceste e fără indoielă:

1. O fêtă tineră pe patul morții. Acastă poesiă a câștigat poetului nostru renumele, simpatiele tuturor la anul 1847. El ne aduce in ea tristele lamentațiuni a le unei tinere ce »ca robul ce cântă amar in robiă, ca riul ce geme de rea vigeliă« își cântă ultimul cântec dureros pe patul de morțe. E pătrundëtöre! Lacrimile tinerei ce se usucă ca un crin, când recela îl inghiață, când sörele îl arde, seu grindina îl bate, ar pëtrunde și cele mai impetrite inimi. Și cum nu? O ființă tineră, in primăvera țilelor ei, când abia a început să guste plăcerile vieței, desmerdările lumesci, incântările amörilor, piere, viêtă deja i se stinge, apune in mormênt. O compătimire, o duiöșă involuntăriă îi cuprinde inima și fără voiă te face să gândesci la sörtea dușmană, ce când 'ți pare că te favorisöză mai tare, atunci te părăsescce, te aruncă in prăpastiă.

Mult ajută efectul poesiei acesteia, cădînța viersurile ușöre dactilice, asemenările plăcute.

2. Tot cam de asemena cuprins e și »Un tiner (Goga) român, murind in străinătate.« In dar rögă cruda morțe se ascepte încă, căci abia își numeră anii pe 20 de rose să-l lase cel puțin să vedă väile frumöse, in cari s'a născut, să-și pötă imbrățișa încă odată părintii, frații; dar töte sunt deserte! el vesteșcesce, piere.

3. Frumösa e și poesia „Călëtöru și sufletul.“ Sufletul se asemênă förte frumos cu un călëtör ce, rätăcit printre munți in nöptea adêncă stă și așteptă cu dor ivirea dimineței, când răspândindu-se umbrele intunerecului îi suride speranța unei țile senine, unei țile fericite.

4. In „La lampa mea“ comparöză ținta, misiunea sa cu a lampei: precum acea arde, lumineză in juru-i până ce ruginesce, așa și dênșul luptă, servescce țerei, până ce i se vor slăbi puterile, sdrobi inima.

5. »Cântece și sărutări.« Un poet in agoniă. O tineră îl rugă să cânte, că-i va pune pe frunte flori și-l va copleși cu dulci sărutări.

„Apoi copilița cu cât săruta
Cu atât poetul mai dulce cânta.“

6. In »La un amic serac,« fericescce pe cel sêrac că-și pöte conserva cu scumpëtate virtutea dalbă, că nu-i ca acei »träitori morți« ce speculöză cu simțeminte, virtute, fală, nume, cu a patriei sacre interese: că nu geme in jug ei liber de lanțuri trăiesce cu consciința liniștită.

7. In »La flori« le asemênă cu dulci surisuri de la dori, cu sufletele blânde ale fetelor stinse in etate fragedă, cu visuri aurite risipite din cer, cu rațe strălucitöre, cu lacrimi divine. — Sufletul lui încă avea plăceri, ca florile strălucitöre, dar acele au perit. Florile au revenit la viață; dar anii răpiți nu se mai întörc. —

8. In „La uitare» o asemănă cu o flóre crescută în câmpul morții ce locuesce dorurile. Ea revêrsă cêtă între cei din viêtă, și între cei ce nu mai sunt, sterge lacrămile, și durerea o gonesce cătră trecut; pe urma ei ori ce rele, ori ce

bunuri se topesc și în locul lor infloresc dorințe nouë; ea vindcă amorul; ér când óspeții își petrec între pocale le aduce deplină fericire, căci îi lipsesce de griji, de necasuri.

(Va urma.)

T I P U R Î.

— Schiță. —

Trăsura nu sê opri înaintea casei, ci în dos la ușa grădinei. O fêtă sprintenă sári jos — doue brațe o cuprinsêră, un cap brun sê lăsă pe umêrul ei cu acea durere mută, ce dispune numai de lacrimi când întimpină acea ființă, care o înțelege.

Un sârut lung uni buzele junelor amice, apoi urmă o tăcere în care chiar zefirii se sfiau de a adia. — Florile și ceriul de asupra erau martori la iubirea cu care stringând mână copilă, încercă un ton mai vesel când întrebă:

»En spune-mi Lină, așa sunt miresele în ajutul cununiei?»

— Așa! acele ce au ticălosul destin de a se lega fără amor....

»Audi colea fluturul de veră, ce sci tu ce e adevăratul amor? replică amica amenințând cu degetul. — Nu cumva îți displace alesul têu?»

— Il urêsc! fu rêsponsul. Il urêsc pe acest om cu fruntea increțită, ce légă tinera-mi viêtă de posomoritiți sei ani!...

„Oh! oh! — D-nul mire e dară grozav — contrast înspăimântător față cu elegantul cavaler, care în sezonul teatrului de diletanți joca cu atât adevêr pe Romeo lângă tine care erai Iulietta. Dar én lámuresce-mê, de ce n'ai descoperit părinților — antipatia ta?»

— Unde tocmai ei nu vor să mă audă. Uriciosul a sciut să-și câștige favorul lor. Ei îl numesc „erudit,« îl idolizează călcând fără milă inima mea ce își perde visul... raiul... si pe Brătescu...

»Lină! nu păcătui cu esagerările tale. Părinții têi sunt pré nobili, și te iubeșc așa de mult în cât n'ar fi în stare a-ți răni sufletul prin vr'o speculă egoistă...

Atâta lipsea pentru a învăția iritarea. Cu parocsismul alterărei strigă tinêra ființă:

— Mê omori! mê omori și tu ca cealaltă!...

Amica sê intristă de asta neînfrênată exaltare. Iși înmlădiă braciul pe lângă svelta ei taliă, șoptindu-i cuvinte de împăcare. Nu-i pătă durerea prin frase, ci-i depinse nefericirea acelora, care iau drept realitate nisce ilusii romantice.

Era târziu când i șterse infocații obrajii, rugându-o ca înainte de-a intra în casă sê-i suridă așa, cum suridea atunci când era cea mai sglobie elevă în pensionat.

Însê pentru o lume nu ar fi potut Lina sê-o facă. Sursul e pentru suflete fericite, nu pentru unul ars și sdrobot cum era al ei!

În durata nopții bocii mult — în pufosul căpătâi i curgeau lacrimile. Amica sta lângă ea, dar tótă stăruința de a o linisci, fu deșartă.

Mija a zori — prin ferestra deschisă străbătea aerul prospêt, recorind fruntea fetei ce abia adormise.

O revedem în fața oglindei — mâna amicei i arangease șisca frunții în bucle mêrunte, bogatele chici sunt prinse în nod artistic sub cununa de mirt, de la care velul se lasă ușor până la chivul vesmêntului alb, ce i urmêză în cute lungi și sublime.

Orî care alta ochia din curiositate spre icóna din oglindă, — ea însê cu o gróznică disperare dechiară: că e gata a sê jertfi...

„Lină! nu așa te doresc — țise prietina duiósă. Mê superi cu asemenea scene; ele îți fac părinții de ris, și dau materia clevetirilor. Inchipuesce-ți numai bucuria unora vêdându-te în plâns, tu care personificai odinióră veselii și risul — —

În acel moment se deschise ușa — cavalerul de onóre cu un buchet pompos i oferă brațul spre a o conduce la óspeții adunați.

Un murmur o întimpină — un murmur de surprindere. Toți care cunosceau inclinările ei la estravagante, se așteptau la scene cu strigăte și leșin — nu la o mirêsă, ce de și emoționată, păstra o seriositate laudabilă.

Numai lângă altar sê părea șovăindă. Un suspin trădase lupta sufletescă, lupta ce-i sdrobotia trecutul daurit, pentru un viitor înfricoșat.

Apoi se începu ceremonia, ea urmări tóte mașinalmente. Preotul rosti cuvinte de mare însemnătate, apoi puse recea ei mână în a mirelui, ce-o cuprinse călduros.

O halucinare o cuprinse. I se părea că mâna, acea mână care ținea pe a ei — nu era a mirelui detestat, ci a lui Brătescu mult iubit. Repeda delirare i svécnea têmeple — în giur o musică cânta imnuri sfânte, ér ea lângă el prima felicitările mulțimei...

* * *

A trecut acel an — după el alte verii și alte erni și-au scuturat pe omenime, bucuriele și supêrările lor — dar Lina nu mai întelni pe amica ei.

Era tómnă spre sêră, lampa ardea pe mêsă — ér din cămin sê resfira o căldură bine-făcătóre.

Clopoțelul casei resună în mod neobicnuit. Servitóreă ce deschise, introduse o damă invêlită care întreba de stăpână...

»Sunt eu! țise Lina cu acea afabilitate, care ori când descêptă simpatii.

— Atunci vino să te sârut — exclamă dama, desvêlindu-și fața de tot.

O clipă trecu, apoi prietinele își zăceau pept la pept.

Bucuria era în ambele părți. — Dar în partea Linei era estas. I sêruta ochii, pêrul și buzele aședându-o pe locul mai de frunte ce avea.

»Ești dară fericită? întrebă amica uimită de frumoasa ei aparință.

— Oh, deplin, deplin; așa că uneori mă-e frică, ca cerul gelos să nu-mi strice astă fericire desăvârșită...

»Nu cobi dragă — dar spune unde îți sunt ingerași tîi.«

— Pardon! lapedă întâi astă manta care te ascunde, apoi îți aduc.

Cu o deplină grație femeiască trecu în altă odaie — întorcându-se cu un bățel mic, și cu o fetiță care privea în jur cu o rară cutezare.

»Niniță! i dișe ea — veți asta e mătușica ce m'a învățat să fiu bună. Fă-i draguță un compliment și-ți sărută mâna.«

Copilița se închină naiv, dîcînd: mătușică eu te iubesc!»

— Și eu pe tine, tu dragălaș portret al mamei tale — adause amica ridicându-o la sine.

»E drept, Ninița are trăsurile mele — replică mama măgulită: din contră băiețelul e chipul tatălui său«...

— Ei bine, dar unde e d-nul tată?

Oh! Pascu al meu e foarte ocupat. Inchipuesceți pe di orele scolare — apoi scrisul unor studii savante, ér séra ține prelegeri populare. E nespuse de zelos — dar e și cel mai apreciat din corpul profesoral. Nu sci câtă mândria simt pentru el...«

— E vested, s'a schimbat ore?

»Nu D-zeu! e tot bărbatul imosant de odinióră...«

— E posomorît... uricios?

»A ferim! e cel mai șarmant...«

— Dar o dată nu era așa?

»Eh! scumpa mea imi revoci pripita judecată a unei fete inebunite, de așa numita educațiune modernă. — Sunt prefăcută din temei, astfel în cât cunosc cât de bine se potrivește dîmna lui ținută cu sublimitatea chemării ce are.

— Lină ești tu gelósă?

»Peste fire; atâta numai că el nu imi dá ansă.

— Sci că am o miă de salutări pentru tine?

»De la cine, spune că ard de curiositate?

— De la cine altul decă nu de la Brătescu?

»Lasă-l amarului dragă! a fost de vr'o două ori la noi, — și m'am rușinat de cunoscînța unui om așa de neinvățat. Nu înteleg serăcia gustului meu de odinióră...«

— Gustul fiesce cui, e influința societății în care trăesce — dișe amica cu vivacitate.

»Are pré drept creatóra acestei sentinți — afirmă Lina cu convingere. Dar ean ascultă? Astfel numai bărbatul meu sună la ușă. — Ce surprindere pe el, vedîndu-te!...«

Un pas ritmic se auđii prin coridor. Când intră, Lina pe din dîrăpt i puse mările la ochi întrebînd: „se ghicesci Pascule, cine e la noi?“

— Mama... tata... séu amica ta...

»Bravo! esclamă ea cu bucuria unui copil. Étă-o! conđu-o la visteria noastră: la mititei ingerași ori în biblioteca ta, până întind eu mésa festivă.

— Un cuvînt Lină! nu aveți voi teatru, baluri séu alte petreceri? întrebă amica cu apésare.

»Pré multe încă — dar crede-mé, ele numai enuează o femeia care își stiméază cercul familiar.«

— Sci tu mică nevestuță, ce e stima? dișe soțul întorcîndu-se spre ea.

»E fundamentul fericirii conjugale, căci decă tóte pier: amor, ilusii și chimere, stima ne dá acea întelegere sufletéscă, presté care ochiul lui D-deu veghiéază cu drag!«

Era ca un seraf la cuvintele aceste, — nici o mirare dară că Pascu i multămi prin o privire, care spunea mai mult, ca tóte frasele curtenitorilor ei de odinióră, — ér amica i strinse mâna cu intimitate căldurosă.

Trei erau, trei persóne cuprinse de diferite simțimente — dar tóte trei erau tipuri caracteristice. Emilia Lungu.

V A R I E T Ă Ţ Î.

Amintiri.

Mare luptă a fost la alegerea de metropolit gr. or. din Ungaria și Transilvania după mórtea metropolitului Andreiu Șagana.

Precum se scie existau doué partide puternice.

Resultatul a fost: alegerea Episcopului din Arad, Procopie Ivacicoviciu.

Ca la tóte alegerile, astfel și aici ambele partide erau preocupate și de interese private, un réu, care Românilor le-a stricat și le strică neconțenit.

Era un bine nespuse de mare, decă eređiam de la vechii Romanii și devisa: suprema lex. salus Reipublicae și o traducéam în tóte agendele noastre.

Cumcă alegerea noului metropolit a fost greșită s'au convins chiar și partisanii metropolitului.

Cu doué calități, vreau să dic cu ori care din următóarele doué. Ivacicoviciu ar fi fost binevenit pe scaunul metropolitan, înteleg pentru partida, care l'a ales.

Aceste calități ar fi fost: capabilitatea d'a lucra de sine, a douá: febleța d'a să lăsa a fi condus de alții. Dar una nu o posedea, ceialaltă îi lipsia.

Următótele episóde din viața lui Ivacicoviciu constata pe

deplin maxima că, nu tot dea una cei cari să bucură de o poziți inaltă, sunt și la înălțimea chiámărei lor, tot o dată ne servesc de barometru spiritual al următóriului marelui Andreiu, și încă ceva...

I. Curînd dîpă-ce Ivacicoviciu își ocupă scaunul metropolitan să presentă de la Brașov o deputațiune de trei, ca să-l informeze despre starea procesului, ce aveau parochienii gr. or. români cu grecii de acolo, proces, care până 'n diua de astăzi, nu este terminat.

Brașovenii sperau că noul metropolit, cu capacitatea și véđa lui, să va întrepune la locurile competente în favórea dreptului lor.

În deputațiune căđu sórtea să vorbescă adv. Străvoiu.

Deputațiunea primită în audiență, oratorul începe a expune starea lucrului cu seriozitate, tot odată cu însutlețirea, ce emană din convicțiunea, că aperi o causă dréptă. Metropolitul stă neclintit și ascultă. D'odată își pune degetul arătător pe frunte... D-l Străvoiu, vedîndu-l în astă poziți atentivă, să inspiră și începe cu mai mare foc...

»Străvoiu... Străvoiu...« exclamă de o dată metropolitul, atîngînd pe orator cu degetul: »scii de unde-ți vine numele? de la Strava!«

Străvoiu își intrerupe cuvântarea. Deputațiunea își ocupă loc pe scaune. Să incinge o discuțiune cu totul indiferentă de cauza procesului.

II. Era să se sântescă școala din Avrig. Metropolitul înc'a fost invitat. Mai întâiu se ținuse serviciul D-deesc în biserică, de unde ieșind trecem cu toții pe lângă mormântul lui George Lazar, unde ne oprim puțin, țineți bine minte, la mormântul lui George Lazar, cu metropolit cu tot, și cetărăm, erăș cu metropolitul împreună, și inscripția de pe petra mormentală. De aici mergem la școlă.

După terminarea actului de sântire se întinde în sala școlii o mesă la care participă un public foarte numeros. Aici se rădicară mai multe toaste. Metropolitul, se ntelege, solito more, încă era obligat să țină toast și să dea avânt înaltului său spirit. Publicul ascultă cu gura căscată când începu densusul. Scurte erau aceste toaste, dar cuprinzătoare, după cum ăice d-l Diamandi.

„Să trăescă d-l M.“ începu metropolitul și dând cu ochi de alt mesan: „și d-l P.“ apoi vędnd pe altul (în unul și acelaș toast) și d-l Preda, care este născut în comuna acesta, unde după cum imi aduc aminte este inmormântat și George Lazar. Drept este? aici e inmormântat Lazar?”

„Aici.“ răspunseră cei prezenți.

Tot cu ocaziunea acesta a ținut metropolitul și o cuvântare foarte edificătoare pentru popor... dați-ve copii la școlă, dragii mei, a ăis între altele, „cei mai cu minte se vor face domni mari, advocați, doctori... pe cei mai proști aduceți-i la mine, că vi-i fac popi!“

III. Metropolitul pătimea de un picior. Din cauza acesta la mers, trebuia de comun să fiă ajutat de a doua persoană. În Sibii sarcina asta cădu la început pe teologul Medrea din Stremț.

O dată metropolitul oficia în biserică. Lângă el ca ajutor să afla acum alt teolog.

„Cum te chiamă, fiule,“ întrebă metropolitul.

„Popescu, Exelență.“

„De unde ești?“ ...

„Din Stremț.“

„Cum te chiamă?“ întrebă era metropolitul după o pauză.

„Popescu.“

„Și de unde ești?“ ...

„Din Stremț“

„Hm.. dar cum te chiamă?“

„Popescu“

„De unde ești?“

„Din Stremț“

„Din Stremț... din Stremț.. și cum te chiamă?“

„Popescu.“

„Nu ești frate cu Medrea?“

Alegerea de patriarh sėrbesc a metropolitului a fost timpinată, prin urmare, cu bucuriă în întregă archidieceasa.

De încheiere se comunică și o anecdotă din viața metropolitului Șaguna.

Parochienii din Poblaca, comună vecină cu Sibiiul, aveau mare pic pe preotul lor și tot mereu umblau să-l părăscă la Șaguna. Dar nu aflau nici un motiv de acuză.

O dată, era în postul mare, îl aflară poporenii cu ocaua cea mică. Îl aflară mănăcând pește. Atăta le-a trebuit. Numai de cât, căți-va înși, și alergă, să-l așede la metropolit.

„Părintele nostru asta și asta, asta și asta“ începură Poplăcenii intrând la Șaguna, „și astăđi l'am găsit mănăcând pește.“

„Așa, așa?“ întrebă metropolitul, apoi adăuse: „dar vin bėut'au, fėtul meu, după pește?“

„Nu scim sfinția vőstră!“

„Apoi, duceți-vė a casă, fėtul meu, dec'o fi bėut vin, nu i-o fi nimic la popa vőstru.“

Poplăcenii ieșiră afară, se vede deplin mănăgăiați, pentru că de atunci n'au mai făcut arėlare contra preotului. Petra-Petrescu.

Găcitură numerică.

de Arseniu Vlaicu.

15131 5455 4713551
135462 3576 4641266
14551151 66512 5713551
414265 146 462 31266

512 33641 2641 5455
3164 11327646 4545266
4775435 6131 75455
26 466455646 456266

146 6662 6317546 3665
35 61 7645156 26 721521
6232 62535 6232 464351521
5312646 26 61155 2665

Cheia de deslegare.

Fie care țifra are alternativ trei semnificațiuni de literă.

În următoarele cuvinte să găsească fie-care din aceste semnificațiuni, astfel încât deslegând cuvintele, vom avea cheia de deslegare pentru versurile de sus.

375166: Numele pe care-l purtăm noi cu toții.

3645315736: Cel cu cumpăna dreptății.

22453231: Lăcașul lui Dumnezeu.

13275712135: Acela pentru care se face nu mai scie de ea.

647135: Podoba grădinei.

Deslegarea în Nr. 23.

Deslegarea găciturii din Nr. 21.

Santă și de libertate

Ale tirăniei fere

Frați Români a răsărit,

Țara noastră mult a strâns.

Apăsare, nedreptate

Ați dușmanii toți să peară

Și durerea a perit,

Căci dreptatea a invins.

Bine au deslegat-o: Dra Mariți Comea, Capolna inferiără, dra Lucreția Horșia în Bia, dna Maria G. Ludu și d-rele Ana și Victoria Al. Frateș, Preșmer, dna Aurelia Olteanu, Blaș, d-rele Marietta Popescu, Eugenia Popescu și Elena Lucreția Popescu, Satlung.

Posta Re-

dațiunei.

D. V. O. Lușoș. Cu plăcere am luat act de bunul sfat ce ni-a dat; însă revistă politică nu putem face, fiindcă n'am depus cauționament, őr revistă socială am face cu plăcere decă am avea material original.

Cât în privința observării finale ătă că am alăturat o listă de abonament la acest număr, tot o dată vom imprăștia prospectul fōiei nōstre în 10,000 de exemplare. Decă nu ne va ajuta nici acesta, apoi de sigur n'am nimerit gustul publicului român, și trebuie să încetăm de a mai toca în vėnt.

A P E L.

Cu numărul 24 se încheiă primul an al fōiei nōstre.

Ni-a ajutat Dumnezeu de am dus-o cu cinste și cu omenie până aici.

Dar cum am dus-o? nu ne întrebați. Cu ce jertfe materiale, nu puteți sei! Decă am dispune de mijlocele unui Cresus nu ne-am plänge, dar fiind siliți a trăi din rodul muncii nōstre, avisați la venitul tipografiei nōstre, trebuie să alergăm la sprijinul ămenilor de bine, și să ne rugăm cu tot adinsul de ei, dar mai cu sēmă de abonații nostri actuali, ea să ne vină intru ajutor, colectând cât se va putea mai multe subscrieri pe listele de abonament, pe care le alăturăm de acum înainte la fie-care număr, până la încheerea anului.

Sperăm că aceste liste ni se vor înăpoia cu subsemnături suficiente (250) pentru susținerea fōiei, și că nu vom fi siliți a curma aparițiunea jurnalului

NOUA BIBLIOTECĂ ROMÂNĂ,

ceia ce n'ar fi tocmai un semn bun pentru interesul ce pōrtă Românul intru susținerea și cultivarea literaturii sale.

Redactor responsabil: Theochar Alexi.